

Nota van antwoord 'Drentse Bomen- en Bossenstrategie'

16 juni 2022

IINHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	3
2. ALGEMEEN	3
3. WIJZIGINGEN AMBTSHALVE.....	3
4. BEANTWOORDING PER ZIENSWIJZE	5

1. INLEIDING

Van 25 februari 2022 tot en met 7 april 2022 heeft de ontwerp 'Drentse Bomen- en Bossenstrategie' ter inzage gelegen. De Drentse Bomen- en Bossenstrategie (DBBS) is een uitwerking van de landelijke bossenstrategie, waarin staat dat het bos in Nederland in 2030 met 10% moet zijn uitgebreid, wat neerkomt op ongeveer 37.000 hectare. Als Drenthe een evenredig aandeel neemt in deze ambitie dan betekent dit dat de provincie streeft naar 3.700 hectare bosuitbreiding tot 2030.

Met deze strategie wil de provincie Drenthe dat de kwaliteit van de bestaande Drentse bossen verbetert én heeft zij de ambitie om het bos met 3.700 hectare uit te breiden. Het streven is om ruim de helft, zo'n 2.000 hectare te realiseren binnen de aangewezen natuurgebieden en natuurontwikkelingsgebieden; de andere 1.700 hectare zal daarbuiten een plek krijgen. Deze extra inspanningen zijn nodig om de Drentse bomen en bossen goed door te geven aan volgende generaties.

Tijdens de terinzagelegging zijn in totaal elf zienswijzen binnengekomen.

2. ALGEMEEN

Onderstaand worden alle binnengekomen zienswijzen letterlijk weergegeven en van een antwoord voorzien. Hierbij wordt aangegeven of de zienswijze heeft geleid tot een aanpassing en, zo ja, welke aanpassing dan precies. Waar zienswijzen inhoudelijk dezelfde strekking hebben binnen een zienswijze, kan worden verwezen naar een eerdere beantwoording. Dit is mede gedaan in het kader van de overzichtelijkheid. In datzelfde kader zijn de zienswijzen gegroepeerd in een tabel en voorzien van een nummer. Waar sprake is van een natuurlijke persoon wordt alleen gesproken van indiener # om zo de anonimiteit van de indiener te kunnen waarborgen.

Voordat de zienswijzen per onderdeel worden besproken, is het goed stil te staan bij de algemene lijn die hieruit kan worden gedestilleerd. Wij kunnen de binnengekomen zienswijzen vooral ook lezen als een ondersteuning van de beschreven ambities in de DBBS. Er is veel afstemming geweest aan de voorkant. De strategie is namelijk tot stand gekomen in nauwe samenwerking met boseigenaren, gemeenten, waterschappen en andere betrokken partijen. De Commissie Landelijk Gebied heeft hierbij een adviserende rol gehad.

De landelijke ambitie is 10% uitbreiding van het bosareaal. Als Drenthe een evenredig aandeel neemt in deze ambitie dan betekent dit dat de provincie streeft naar 3.700 hectare bosuitbreiding tot 2030. De Drentse Bomen- en Bossenstrategie beschrijft de ambities van de provincie. Uit de zienswijzen kunnen we meerdere malen lezen dat zich men zorgen maakt over de plekken waar de bosuitbreiding gerealiseerd kan worden. We willen benadrukken; en dat staat ook meerdere malen beschreven in de strategie, dat bosuitbreiding alleen kan plaatsvinden op die plekken waar dit planologisch inpasbaar is. Dit betekent onder andere dat initiatieven die bijdragen aan de ambities en doelen uit de strategie worden beoordeeld in relatie tot de ontwikkeling van robuuste systemen (natuur, water, landbouw & sociaal-economisch) en ruimtelijke kwaliteit (Drentse kernkwaliteiten, zorgvuldig ruimtegebruik en leefomgevingskwaliteit). Ook dient rekening te worden gehouden met zowel de landelijke als decentrale wet- en regelgeving (als ook beleid).

Dit heeft ertoe geleid dat er een wijziging is doorgevoerd naar aanleiding van een zienswijze en twee ambtshalve wijzigingen. In het volgende hoofdstuk zijn de wijzigingen in een oogopslag zichtbaar en wordt een onderbouwing gegeven voor de ambtshalve wijzigingen.

3. WIJZIGINGEN AMBTSHALVE

Wijziging naar aanleiding van zienswijze nummer 6

Paragraaf 1.1 Bossamenstelling

Bij tabel 1 wordt toegevoegd wat de betekenis van de x en y-as is. X-as is aanleg jaren en Y-as is hectares.

Ambtshalve wijzigingen

Omgevingsvisie 2018 en actualisatie Omgevingsvisie Drenthe 2022

Ondertussen is de Omgevingsvisie 2018 geactualiseerd. Het ontwerp actualisatie Omgevingsvisie Drenthe 2022 heeft inmiddels ter inzage gelegen. De geactualiseerde Omgevingsvisie Drenthe 2022 wordt in dezelfde vergadering als de DBBS voorgelegd aan Provinciale Staten. In de ontwerp DBBS werd verwezen naar de Omgevingsvisie 2018. Dit is in de hele DBBS gewijzigd naar Omgevingsvisie Drenthe 2022. Inhoudelijk verandert er niets.

Aanleiding

In de tweede alinea is de zin "De Drentse Bomen- en bossenstrategie wordt verwerkt in de actualisatie van de Omgevingsvisie 2018, welke na de zomer van 2022 ter besluitvorming aan PS wordt voorgelegd." verwijderd.

4. BEANTWOORDING PER ZIENSWIJZE

Onderstaand worden alle binnengekomen zienswijzen letterlijk weergegeven en van een antwoord voorzien. Hierbij wordt aangegeven of de zienswijze heeft geleid tot een aanpassing en, zo ja, welke aanpassing dan precies.

Waar zienswijzen inhoudelijk dezelfde strekking hebben binnen een zienswijze, kan worden verwezen naar een eerdere beantwoording. Dit is mede gedaan in het kader van de overzichtelijkheid. In datzelfde kader zijn de zienswijzen gegroepeerd in een tabel en voorzien van een nummer. Waar sprake is van een natuurlijke persoon wordt alleen gesproken van 'indiener #' om zo de anonimiteit van de indiener te kunnen waarborgen.

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
01	Gemeente Westerveld	01-01	Algemeen	<p>Gemeente Westerveld heeft de bossenstrategie en de ambities van de provincie in dit kader met belangstelling gelezen. De door u opgestelde bossenstrategie heeft een behoorlijke impact op het landelijk gebied van de gemeente Westerveld . Zo spelen er diverse andere grote opgaven in het landelijk gebied, met een daarbij behorend ruimtelijk beslag op de beschikbare ruimte. Bosaanleg kan afbreuk doen aan het dynamische (agrarische) karakter van het landelijk gebied van de gemeente Westerveld en daarmee de beleving van cultuurhistorie en landschap. Daarnaast kan het ook gevolgen hebben voor gebruiks- en ontwikkelingsmogelijkheden voor overige functies. Gezien de huidige ontwikkelingen in de wereld is het behoud van landbouwgronden om onze eigen voedselvoorziening te kunnen waarborgen van groot belang.</p> <p>De gemeente Westerveld hecht veel waarde aan de toegankelijkheid van de bossen en onze publiekrechtelijke taak om bij het wijzigingen van functies (waaronder ook omzetting naar bosbestemming) een zo evenwichtige mogelijke verdeling van functies in het (landelijke)gebied te behouden.</p> <p>U wilt de realisatie van de bossenstrategie via drie sporen bereiken:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Compensatie door met terugwerkende kracht (vanaf 1 januari 2017) gekapte bossenvolledig compenseren met bosaanleg. 2. Bosuitbreiding binnen het Natuurnetwerk (NNN). 3. Bosuitbreiding buiten het NNN. 4. Bosuitbreiding binnen en buiten het NNN. 	<p>Voor de bosuitbreidingsopgave geldt dat er een deel gerealiseerd kan worden binnen het NNN. Voor het overige deel geldt dat gezocht moet worden naar ruimte buiten het NNN. De bosuitbreiding kan uiteraard alleen op plekken waar dit planologisch inpasbaar is. Het beleid en zowel de landelijke als decentrale wet- en regelgeving geven hiervoor de kaders. Dit betekent onder andere dat initiatieven die bijdragen aan de ambities en doelen uit de DBBS worden beoordeeld in relatie tot de ontwikkeling van robuuste systemen (natuur, water, landbouw & sociaal-economisch) en ruimtelijke kwaliteit (Drentse kernkwaliteiten, zorgvuldig ruimtegebruik en leefomgevingskwaliteit). Dit is op meerdere plekken beschreven in de DBBS, onder andere in de inleiding en hoofdstuk 4.</p>	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				Hieronder de reactie van de gemeente per spoor;		
		01-02	Boscompensatie met terugwerkende kracht	<p>1. Bos compensatie met terugwerkende kracht:</p> <ul style="list-style-type: none"> In de bossenstrategie geeft u aan dat compensatie van ontbossing alleen buiten NNN dient plaats te vinden. De gemeente Westerveld vindt dit een te eenzijdige benadering. <p>Haar inziens zou de compensatie van ontbossing in de N2000-gebieden ook binnen deze gebieden kunnen plaatsvinden. Door deze compensatie alleen buiten deze gebieden voor te stellen gaat dit ten koste van andere functies. Wellicht zijn er binnen het NNN prima mogelijkheden. Deze dienen haar inziens eerst te worden onderzocht en benut. Benut hiervoor bijvoorbeeld locaties met een lage ecologische verwachting binnen N2000-gebieden, ga hierover in gesprek met de landelijke overheid. U heeft immers onderzocht met de terreinbeheerders dat binnen bestaande natuurgebieden graslanden voorkomen die zich nauwelijks ecologisch ontwikkelen. Door waar dit landschappelijk en cultuurhistorisch passend is kan hier bos worden aangeplant. Deze mogelijkheden sluit u in uw bossenstrategie nu uit.</p>	Conform de landelijke bossenstrategie vindt deze compensatie zoveel mogelijk buiten het NNN plaats. Niet elke provincie heeft te maken met boscompensatie. Zo houden we voldoende ruimte voor bosuitbreiding binnen het NNN. Ook maken we op die manier alvast een begin met bosuitbreiding buiten het NNN en maken we het voor andere partijen aantrekkelijker om daarop aan te sluiten.	Geen
		01-03	Bosontwikkeling binnen NNN	<p>2. Bosontwikkeling binnen NNN:</p> <ul style="list-style-type: none"> De bosuitbreiding binnen het Natuurnetwerk, bijvoorbeeld op locaties waar de huidige vegetatietypen een lage ecologische verwachting hebben, kan in bepaalde omstandigheden strijdig zijn met andere doelen, hierover dient een belangenafweging plaats te vinden. Binnen het NNN heeft u plannen om op een deel van deze gronden bos aan te planten of om spontane bosontwikkeling te stimuleren of boslandschappen te ontwikkelen. U geeft daarbij aan dat u denkt aan de bovenlopen en 	<p>Zie reactie 01-01</p> <p>In hoofdstuk 4 van de DBBS is ook specifiek aangegeven dat er in een vroegtijdig stadium wordt afgestemd met gemeenten.</p>	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				brongebieden van beekdalen. Voor de afweging wijst u wel naar provinciaal beleid maar ten onrechte niet naar gemeentelijk beleid.		
		01-04	Bosontwikkeling buiten NNN	<p>3. Bosontwikkeling buiten NNN:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bosuitbreiding buiten het NNN kan alleen als dit past binnen de ruimtelijke ordening en cultuurhistorie van het gebied en bijdraagt aan andere functies en meervoudig ruimtegebruik. • Ook de gemeente Westerveld ziet kansen in herstel van verloren gegane houtige landschapselementen zoals houtwallen, struiken, heggen en solitaire bomen. De mogelijkheden voor het realiseren van nieuwe landschapselementen en nieuw bos zullen afhangen van de het ruimtelijk beleid en de landschappelijke en cultuurhistorische waarden ter plaatse. Buiten de financiële middelen voor de aanplant dienen er ook afdoende financiële middelen ter beschikking worden gesteld voor onderhoud • Agroforestry en daarmee ook een voedselbos wordt door de provincie als een landbouwkundige activiteit gezien waar bomen en struiken onderdeel van zijn. U geeft aan dat voedselbossen kunnen ontwikkeld worden op landbouwgrond en niet in bestaande bossen. Echter past het ontwikkelen van bos niet binnen de agrarische bestemming van landbouwgronden. Ook is het niet gewenst gezien o.a. landschappelijke en cultuurhistorische waarden om dit planologisch zondermeer toe te staan. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zie reactie 01-01 • Beide onderwerpen staan beschreven in de DBBS. In hoofdstuk 5 wordt aangegeven waar bijgedragen kan worden aan de aanplant van houtige landschapselementen buiten het NNN. Zoals ook staat aangegeven in de DBBS is de voorwaarde dat dit ontwikkeld wordt op locaties waar dit planologisch ook inpasbaar is. In diverse projecten stimuleert de provincie om meer bomen en struiken aan te planten. • Agroforestry is een ruim begrip waar alle vormen van landbouw en het gebruik van bomen en struiken, op een bedrijfsmatige manier mee wordt bedoeld. Een hele intensieve manier is het voedselbos. Dit is een landbouwkundige activiteit. Agroforestry is volop in ontwikkeling. De provincie heeft de ambitie dat Agroforestry ontwikkeld wordt t.b.v. vergroening woonomgeving, groen blauwe dooradering en in overgangsgebieden. Uiteraard alleen op de plekken waar dit 	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				<ul style="list-style-type: none"> Plan Boom richt zich op de aanplant van bomen in tuinen, bermen, plantsoenen, parken, bedrijventerreinen en in het buitengebied. De provincie heeft de ambitie dat er tenminste een half miljoen bomen geplant gaan worden voor en door inwoners. De provincie ondersteunt door middel van subsidie Plan Boom. De gemeente Westerveld vraagt zich af of er ook gelden beschikbaar komen voor het beheer en onderhoud van deze bomen mochten deze worden geplant binnen de door de gemeente beheerde openbare ruimte. 	<p>planologisch inpasbaar is zoals staat aangegeven in de DBBS. Dit betekent dus ook dat onder andere het bestemmingsplan van uw gemeente randvoorwaardelijk is. In diverse gemeenten in Drenthe zijn inmiddels voorbeelden van voedselbossen binnen een agrarische bestemming.</p> <ul style="list-style-type: none"> De bomen die geplant worden, worden niet ondersteund met een beheerpakket. Zoals staat vermeld in paragraaf 5.1 verkent de provincie op welke wijze invulling kan worden gegeven aan een subsidieregeling voor de houtige landschapselementen. De provincie ziet het echter niet als haar taak om beheer van bomen binnen de bebouwde kom en langs (vaar) wegen waar gemeenten en/of waterschappen eigenaar van zijn te financieren, behalve in die gevallen waarbij de provincie zelf eigenaar is van deze bomen. 	
		01-05	Bosontwikkeling binnen en buiten NNN	<p>4. Bosontwikkeling binnen en buiten NNN:</p> <ul style="list-style-type: none"> Vanuit de Kaderrichtlijn Water (KRW) wilt u beek begeleidende beplantingen en broekbossen in de bovenlopen van de beken aanleggen of laten ontstaan. In de gemeente Westerveld liggen grote natuur- en bosgebieden en zijn het juist de beekdalen naast de essen die een open karakter hebben en daarmee belangrijke dragers zijn van onze cultuurhistorie. De gemeente Westerveld hecht grote waarde aan deze van oudsher open gebieden met agrarisch gebruik. 	<ul style="list-style-type: none"> Zie reactie 01-01 	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				<ul style="list-style-type: none"> • Voor de bossen zowel binnen als buiten het NNN die nog houtoogst als functie hebben is het behoud van deze gebruiksmogelijkheid belangrijk. Indien de gemeente Westerveld alle houtoogst uit haar bossen laat vervallen, wordt de gemeente Westerveld afhankelijk van de houtproductie elders en dat draagt niet bij aan de lokale economie of de ecologische voetprint. • In de uitvoering dient uitdrukkelijk aandacht te zijn voor de cultuurhistorisch waardevolle bossen van de gemeente Westerveld; het Sterrenbos Frederiksoord, Bos Oldengearde en Rostwijk, Bos Oldenhut (familiegraf Westra van Holthe en oorlogsrelicten), Bossen rond het Uffelter Binnenveld en Holtingerveld (WWII relicten), De Rabatten (o.a. bij Diever en Doldersum). • De toegankelijkheid van het bos en het recreatief medegebruik is voor gemeente Westerveld als recreatieve gemeente een heel belangrijk gegeven. • De subsidiemogelijkheden voor de aanplant en het onderhoud van het bos moeten zijn geborgd. De aanplant van bossen of bomen wordt gevolgd door onderhoud en het waarborgen van de (verkeers)veiligheid. Hiervoor dienen afdoende financiële middelen beschikbaar te zijn. • U geeft aan dat er nieuwe bossen gewenst zijn vanuit recreatie, biodiversiteit, klimaat, landschap en bescherming van aanliggende natuurgebieden. Het is juist de combinatie van open 	<ul style="list-style-type: none"> • De provincie leest dit als instemming van het beleid zoals beschreven in paragraaf 3.3 en 3.5. • Wij delen met u de waardering voor cultuurhistorie, archeologie, aardkundige waarden en landschap binnen bossen en hebben dit op meerdere plekken beschreven in onder andere paragraaf 1.3. • De toegankelijkheid van bossen is in Drenthe van belang en de provincie geeft een openstellingsbijdrage in het kader van de SNL zoals beschreven in paragraaf 3.1. • Zie reactie 01-04 laatste bullet • De DBBS is een sectorale strategie en dit houdt in dat niet het gehele Omgevingsbeleid in deze strategie behandeld wordt. Echter zoals ook in 	

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				<p>agrarisch en besloten (bossen Drents Friese Woud, het Holtinger- veld en het Dwingelderveld) die leidt tot grote waardering van ons landschap. Daarnaast zijn de gronden nodig voor de land- bouw en onze voedselproductie, woningbouw en energie. Dit be- lang lijkt in de door u opgestelde bossenstrategie niet te zijn meegenomen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U geeft aan dat voor de aanleg van nieuw bos en houtige landschapselementen geldt dat de locaties dienen te passen bin- nen de gewenste ruimtelijke ontwikkeling. Hierbij rekening hou- dend met de andere provinciale belangen, zoals biodiversiteit, aardkundige waarden, archeologie, cultuurhistorie en landschap. De gemeenten hebben ook ruimtelijk beleid en belangen. De ge- meente Westerveld wil graag vroegtijdig betrokken worden bij de plannen. De ontwikkelingen moeten ook passen binnen de voor de gemeente geldende kaders. Voor het herstel en beheer van deze landschapselementen zijn extra financiële middelen no- dig van Rijk en Provincie. • De uitnodiging aan maatschappelijke partijen om te komen met voorstellen moeten passen binnen de randvoorwaarden van ruimtelijk beleid van zowel de gemeente als de provincie. Deze randvoorwaarden moeten voor aanvang van een maatschappe- lijk initiatief inzichtelijk en duidelijk zijn. Dit is belangrijk om te- leurstellingen van initiatiefnemers te voorkomen. • U wilt een landschapontwikkelingsschets maken voor de groenblauwe dooradering en geeft aan dat de groenblauwe dooradering gebiedsgericht uitgewerkt moeten worden in 	<p>reactie 01-01 is beschreven worden nieuwe bos- sen alleen gerealiseerd op die plekken waar dit planologisch inpasbaar is. Er wordt rekening ge- houden met het beleid en de geldende (decen- trale) wet- en regelgeving.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zie reactie 01-01, 01-03 en 01-04 laatste bullet • In paragraaf 4.4 staat om die reden ook be- schreven dat we samen met landbouw, water- schappen, gemeenten, bos- en natuurbeheerders willen inzetten op het realiseren van nieuw bos. • Zoals in paragraaf 5.1 van de DBBS is beschre- ven worden gemeenten betrokken bij dit onder- werp. 	

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				<p>kleinere samenwerkingsverbanden van gemeenten, waterschappen, grondeigenaren en inwoners.</p> <p>De gemeente Westerveld wil u vragen de inrichtingsschets ook in samenspraak met gemeenten en het gebied op te stellen</p> <ul style="list-style-type: none"> • U wilt met gemeenten een strategie ontwikkelen om houtige landschapselementen die van belang zijn voor de groenblauwe dooradering van steden, dorpen en platteland goed te beschermen en deze bescherming ook te handhaven. Hierbij dient u naast aanleg ook te denken aan het financieren van onderhoud van landschapselementen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wij zien dit als een ondersteuning van de DBBS, omdat wij juist beschreven hebben dit met de gemeenten op te willen pakken. Zie verder reactie 01-04 laatste bullet. 	
		01-06	Afsluiting	<p>Afsluitend wil de gemeente Westerveld haar zorg uitspreken over de afweging van de ruimtelijke effecten van de voorgestelde bosstrategie op het landelijk gebied van de gemeente. Er is niet getoetst aan het gemeentelijke beleid van de gemeente Westerveld. De gemeente Westerveld vraagt u voldoende tijd vrij te maken en aandacht te hebben voor de afstemming en toetsing aan het gemeentelijk beleid en betrokkenheid van de gemeente (college en raad) en onze inwoners bij de voorbereiding en uitvoering van de plannen.</p> <p>Daarnaast wil gemeente Westerveld benadrukken dat de financiële middelen voor het beheer en onderhoud van de aan te planten bomen onvoldoende is geborgd.</p>	Zie reactie 01-01 en 01-04 laatste bullet	Geen
02	Gemeente de Wolden	02-01	Algemeen	<p>Hierbij geeft gemeente De Wolden haar zienswijze op de ontwerp Drentse Bomen- en bossenstrategie. In zijn algemeenheid is de strategie heel informatief en leesbaar, met veel informatie over de waarde van onze bossen. De strategie met betrekking tot vitaal bos en gebruik van bos onderschrijft gemeente de Wolden</p>	Ter kennisgeving aangenomen	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				grotendeels. De opmerkingen van gemeente De Wolden spitsen zich vooral toe op de bosuitbreiding buiten het Natuur Netwerk Nederland (NNN, H4), en op de Bomen buiten het bos (H5).		
		02-02	10 procent meer bos	<p>10 procent meer bos</p> <p>Eerste opmerking van gemeente De Wolden betreft de basisambitie om 10 procent meer bos te realiseren in Drenthe. Drenthe heeft al veel bos. Wij denken dat deze ambitie te hoog is en grote gevolgen heeft voor het landschap en voor de huidige functies.</p>	De landelijke ambitie is 10% uitbreiding van het bosareaal. Als Drenthe een evenredig aandeel neemt in deze ambitie dan betekent dit dat de provincie streeft naar 3.700 hectare bosuitbreiding tot 2030. De provincie heeft geen onderverdeling gemaakt naar gemeente.	Geen
		02-03	Gevolgen voor landbouw en de relatie met andere opgaven	<p>Gevolgen voor landbouw en de relatie met andere opgaven</p> <p>De bosuitbreiding buiten NNN levert wat gemeente De Wolden betreft kansen op maar ook bedreigingen. Deze bosuitbreiding kan ten koste gaan van landbouwgrond en kan het productievermogen (en dus verdienvermogen) van deze sector verkleinen. Minder landbouwgrond betekent ook minder ruimte voor extensivering van de landbouw, een maatschappelijke wens waar ook ruimte voor moet zijn. Daarnaast heeft dit gevolgen voor de voedselproductie waardoor we in Nederland nog meer afhankelijk worden van import. Bosuitbreiding is niet de enige ontwikkeling in het landelijk gebied. De energietransitie, klimaatopgave en woningbouwopgave kunnen ook ten koste gaan van landbouwgrond.</p> <p>Gemeente De Wolden adviseert u om goede afspraken te maken met de landbouwsector en andere betrokkenen over deze strategie, en andere ontwikkelingen in het landelijk gebied. Het opstellen van een landbouweffectrapportage kan bijvoorbeeld een goede start zijn. Daarin kan onderzocht worden hoe de</p>	De provincie zoekt de bosuitbreiding zoals beschreven in de DBBS vooral in de combinatie van bosaanleg met andere functies. Een groot deel van de bosuitbreiding is voorzien binnen het NNN. Het bosclusteringsbeleid, zoals omschreven in de Omgevingsvisie en verder geregeld is in de Provinciale omgevingsverordening, is een belangrijke pijler voor het realiseren van nieuw bos. Om met het behoud van het verdienvermogen en het toekomstperspectief van landbouwbedrijven, is in het verleden in samenwerking met LTO het bosclusteringsbeleid ontwikkeld.	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				<p>bosuitbreiding gerealiseerd kan worden met behoud van het verdienvermogen en het toekomstperspectief van de landbouwbedrijven. En neem hierin ook de gevolgen mee van het hydrologische herstel van natuurgebieden en het economisch perspectief van agroforestry.</p> <p>In Hoofdstuk 5 geeft u aan dat u ernaar streeft om houtige landschapselementen onderdeel te laten zijn van de GLB-eco toeslag. In de ogen van gemeente De Wolden leidt dit niet tot een echte beloning voor een ecosystemedienst omdat de ecotoeslag wordt afgeroomd van de basis toeslag. Per saldo krijgt de agrariër er een taak bij en neemt het productie-areaal af, terwijl de toeslag gelijk blijft. We verwachten dat deze aanpak niet zal leiden tot veel nieuwe houtige landschapselementen.</p>	<p>Zoals staat vermeld in paragraaf 5.1 verkent de provincie op welke wijze invulling kan worden gegeven aan een subsidieregeling voor de houtige landschapselementen. De provincie ziet het echter niet als haar taak om beheer van bomen binnen de bebouwde kom en langs (vaar) wegen waar gemeenten en/of waterschappen eigenaar van zijn te financieren, behalve in die gevallen waarbij de provincie zelf eigenaar is van deze bomen.</p> <p>De voorgestelde wijzigingen van het GLB met ecosystemediensten en het feit dat de gronden onder de landschapselementen mee kunnen tellen voor de basisberekening, zijn mogelijk onvoldoende voor de totale beheerkosten. Hoe dit zich ontwikkelt en of er andere financiering noodzakelijk is, dient onderzocht te worden, zoals ook staat vermeld in de DBBS.</p>	
		02-04	Recreatie en toerisme	<p>Recreatie en toerisme</p> <p>De afwisseling in het landschap bestaande uit bossen, heidevelden, graslandpercelen, akkerbouwpercelen, veengebieden, vennen, stuifzandgebieden, brink-/esdorpen en steden, is belangrijk voor de aantrekkelijkheid van Drenthe als vrijetijdsprovincie. Bos is belangrijk voor recreatie maar ook openheid van het landschap en vooral afwisseling. Gemeente De Wolden adviseert u om bij</p>	<p>Wij lezen dit gedeelte vooral als een ondersteuning van het ingezette beleid van zowel het beleid t.a.v. bos als van vrijetijdseconomie.</p>	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				<p>de ontwikkeling van nieuwe bossen de belevingswaarde van onze provincie te behouden of verbeteren.</p> <p>Toegankelijkheid van natuur (bossen) is een zeer belangrijk punt, zowel voor onze economie, leefbaarheid als gezondheid. Bosbeheerders en lokale overheden zullen, via zoning en het aanbieden van voorzieningen, ruimte moeten bieden aan sporters, recreanten en toeristen. We kunnen bezoekersstromen sturen en kwetsbare natuur ontzien door te zorgen voor een goed netwerk van fiets- en wandelpaden.</p> <p>Recreatiebedrijven die gelegen zijn naast of in het bos hebben toekomstperspectief en ontwikkelruimte nodig. De recreatiesector kan zeker een rol spelen in het versterken van landschapselementen en bij realisatie van meer bos buiten NNN, maar dan moeten zij tegelijkertijd ook kunnen blijven inspelen op de wensen van de recreant van de toekomst.</p>		
		02-05	Landschap	<p>Landschap</p> <p>Als gemeente besteedt De Wolden veel aandacht aan de landschappelijke ontwikkeling en inpassing van ruimtelijke initiatieven. Gemeente De Wolden ziet veel goede mogelijkheden voor de toevoeging van bomen, hagen en struiken buiten de NNN. Zo'n groen-blauwe dooradering kan het landschap aantrekkelijker maken, klimaatadaptiever en meer biodivers. Als we het goed doen vergroten we daarmee ook de cultuurhistorische waarden. Gemeente De Wolden wil daarom graag betrokken worden bij de Landschapsontwikkelingsschetskaart.</p> <p>U geeft aan dat u de groen-blauwe dooradering wilt versterken met o.a. houtige landschapselementen. Om dat te bereiken zet u in op een landschapsontwikkelingsschetskaart als inspiratiebron,</p>	<p>Zoals in paragraaf 5.1 van de DBBS is beschreven worden gemeenten betrokken bij het opstellen van een landschapsontwikkelingsschets.</p> <p>De provincie heeft met de gemeenten afgesproken het Streekbeheer in dezelfde mate te willen ondersteunen als de gemeenten. De provincie heeft het budget voor Streekbeheer met ingang van 2021 wederom verhoogd.</p>	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				<p>op het beschermen (en handhaven) van de landschapselementen en op de vrijwilligers van streekbeheer. Volgens gemeente De Wolden begint het allemaal met stimuleren en het langjarig financieren van aanleg, beheer en onderhoud van landschapselementen. Daarnaast zou u in de genoemde subsidieregeling (5.1) bijvoorbeeld een compensatie kunnen opnemen voor het verlies aan agrarisch productie-areaal.</p> <p>Gemeente De Wolden is trots op de inzet en resultaten van het streekbeheer. Maar extra middelen zijn hard nodig omdat Streekbeheer nu niet gebiedsdekkend is (met name de Regeling Agrarisch Landschapsbeheer) en omdat er ook begeleiding nodig is voor al die vrijwilligers- en bewonersgroepen. Gemeente De Wolden vraagt zich ook af of er structureel voldoende vrijwilligers te vinden zijn voor het beheer en onderhoud van de groen-blauwe dooradering. Gemeente De Wolden denkt dat daarvoor meer provinciaal geld nodig is.</p>		
		02-06	Bomen in en rond steden en dorpen	<p>Bomen in en rond steden en dorpen</p> <p>Gemeente De Wolden heeft al veel aandacht voor vergroening van de dorpen, omdat het belangrijk is voor een fijne, gezonde en klimaatadaptieve woonomgeving. Gemeente De Wolden benadrukt hierbij dat bomenbeheer in de bebouwde omgeving een kostbare zaak is. Als u de aanplant van bomen en struiken wilt stimuleren, o.a. via Plan Boom, dan helpt het als u ook financiële middelen beschikbaar stelt voor het langjarige onderhoud ervan.</p>	Zie reactie 02-03	Geen
03	Gemeente Hoogeveen	03-01	Algemeen	Hierbij geeft gemeente Hoogeveen haar zienswijze op de ontwerp Drentse Bomen en bossenstrategie. In zijn algemeenheid is de strategie heel informatief en leesbaar, met veel informatie over de waarde van onze bossen. De strategie met betrekking tot	De provincie gaat graag in gesprek met de gemeente Hoogeveen om te bespreken hoe we de DBBS in kunnen zetten ten behoeve van de ontwikkeling van werkgelegenheid en economie. Immers,	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				<p>vitaal bos en gebruik van bos onderschrijven we grotendeels. Onze opmerkingen spitsen zich vooral toe op de bosuitbreiding buiten het Natuur Netwerk Nederland (NNN, H4), en op de Bomen buiten het bos (H5).</p> <p>Gemeente Hoogeveen en met name de plaats Hoogeveen heeft een regionale functie met betrekking tot werkgelegenheid en economische ontwikkelingen in Drenthe. Gemeente Hoogeveen werkt hierin nauw samen met Hardenberg, Coevorden en Emmen. Deze groei kan in conflict komen met uw bossenstrategie. Hierover gaat gemeente Hoogeveen graag met u in gesprek.</p>	<p>bosuitbreiding kan ook leiden tot mooie kansen voor de ontwikkeling van onder andere woningbouw en recreatie.</p>	
		03-02	<p>Gevolgen landbouw, economische groei en de relatie met andere opgaven</p>	<p>Gevolgen voor landbouw, economische groei en de relatie met andere opgaven</p> <p>De bosuitbreiding buiten NNN levert wat gemeente Hoogeveen betreft kansen op maar ook bedreigingen. Deze bosuitbreiding kan ten koste gaan van landbouwgrond en kan het productievermogen (en dus verdienvermogen) van deze sector verkleinen. Minder landbouwgrond betekent ook minder ruimte voor extensivering van de landbouw, een maatschappelijke wens waar ook ruimte voor moet zijn. Daarnaast heeft dit gevolgen voor de voedselproductie waardoor we in Nederland nog meer afhankelijk worden van import. Bosuitbreiding is niet de enige ontwikkeling in het landelijk gebied. De energietransitie, klimaatopgave, economische groei, nieuwe industrieterreinen en woningbouwopgave kunnen ook ten koste van gaan van landbouwgrond. Gemeente Hoogeveen adviseert u om goede afspraken te maken met de landbouwsector en alle andere betrokkenen in het landelijk gebied over deze strategie en andere ontwikkelingen. Het opstellen van een landbouweffectrapportage kan bijvoorbeeld een</p>	<p>Zie reactie 02-03</p>	<p>Geen</p>

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				<p>goede start zijn. Daarin kan onderzocht worden hoe de bosuitbreiding gerealiseerd kan worden met behoud van het verdienvermogen en het toekomstperspectief van de landbouwbedrijven. En neem hierin ook de gevolgen mee van het hydrologische herstel van natuurgebieden en het economisch perspectief van agroforestry.</p> <p>In Hoofdstuk 5 geeft u aan dat u ernaar streeft om houtige landschapselementen onderdeel te laten zijn van de GLB-ecotoeslag. In de ogen van gemeente Hoogeveen leidt dit niet tot een echte beloning voor een ecosysteemdienst omdat de ecotoeslag wordt afgeroomd van de basis toeslag. Per saldo krijgt de agrariër er een taak bij en neemt het productie-areaal af, terwijl de toeslag gelijk blijft. Gemeente Hoogeveen verwacht dat deze aanpak niet zal leiden tot veel nieuwe houtige landschapselementen.</p>		
			Recreatie en toerisme	<p>Recreatie en toerisme</p> <p>De afwisseling in het landschap bestaande uit bossen, heidevelden, graslandpercelen, akkerbouwpercelen, veengebieden, vennen, stuifzandgebieden, brink-/esdorpen en steden, is belangrijk voor de aantrekkelijkheid van Drenthe als vrijetijdsprovincie. Bos is belangrijk voor recreatie maar ook openheid van het landschap en vooral afwisseling. Gemeente Hoogeveen adviseert u om bij de ontwikkeling van nieuwe bossen de belevingswaarde van onze provincie te behouden of verbeteren. Toegankelijkheid van natuur (bossen) is een zeer belangrijk punt, zowel voor onze economie, leefbaarheid als gezondheid. Bosbeheerders en lokale overheden zullen, via zonering en het aanbieden van voorzieningen, ruimte moeten bieden aan sporters, recreanten en toeristen. We kunnen bezoekersstromen</p>	Zie reactie 02-04	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				<p>sturen en kwetsbare natuur ontzien door te zorgen voor een goed netwerk van fiets- en wandelpaden.</p> <p>De recreatiesector kan zeker een rol spelen in het versterken van landschapselementen en bij realisatie van 1.700 ha. bos buiten NNN, maar dan moeten zij tegelijkertijd ook kunnen blijven inspelen op de wensen van de recreant van de toekomst.</p>		
			Landschap	<p>Landschap</p> <p>Als gemeente besteedt gemeente Hoogeveen veel aandacht aan de landschappelijke ontwikkeling en inpassing van ruimtelijke ingrepen. Gemeente Hoogeveen ziet goede mogelijkheden voor de toevoeging van bomen, hagen en struiken buiten de NNN, maar zoeken ook naar balans met een brede welvaartsontwikkeling. Het vraagt voor gemeente Hoogeveen met een relatief grote economische kern Hoogeveen, nadrukkelijk goede afstemming. Zo'n groen-blauwe dooradering kan het landschap aantrekkelijker maken, klimaatadaptiever en meer biodivers. Als we het goed doen vergroten we daarmee ook de cultuurhistorische waarden. Gemeente Hoogeveen wil daarom graag betrokken worden bij de Landschapsontwikkelingsschetskaart.</p> <p>U geeft aan dat u de groen-blauwe dooradering wilt versterken met o.a. houtige landschapselementen. Om dat te bereiken zet u in op een landschapsontwikkelingsschets als inspiratiebron, op het beschermen (en handhaven) van de landschapselementen en op de vrijwilligers van streekbeheer. Volgens gemeente Hoogeveen begint het allemaal met stimuleren en het langjarig financieren van aanleg, beheer en onderhoud van landschapselementen. Daarnaast zou u in de genoemde subsidieregeling (5.1) bijvoorbeeld een compensatie kunnen opnemen voor het verlies</p>	Zei reactie 02-05	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				aan agrarisch productie-areaal. Gemeente Hoogeveen is trots op de inzet en resultaten van het Streekbeheer. Maar extra middelen zijn hard nodig omdat Streekbeheer nu niet gebiedsdekkend is (met name de Regeling Agrarisch Landschapsbeheer) en omdat er ook begeleiding nodig is voor al die vrijwilligers- en bewonersgroepen. Gemeente Hoogeveen vraagt zich ook af of er structureel voldoende vrijwilligers te vinden zijn voor het beheer en onderhoud van de groen-blaauwe dooradering. Gemeente Hoogeveen denkt dat hiervoor meer provinciaal geld nodig is.		
			Bomen in en rond steden en dorpen	Bomen in en rond steden en dorpen Gemeente Hoogeveen heeft al veel aandacht voor vergroening van haar gemeente, omdat het belangrijk is voor een fijne, gezonde en klimaatadaptieve woonomgeving. Gemeente Hoogeveen benadrukt hierbij dat bomenbeheer in de bebouwde omgeving een kostbare zaak is gemeente Hoogeveen zit nog steeds in financieel zwaar weer. Er zijn dan ook niet of nauwelijks extra middelen beschikbaar. Als u de aanplant van bomen en struiken wilt stimuleren, o.a. via Plan Boom, dan helpt het als u ook financiële middelen beschikbaar stelt voor het langjarige onderhoud ervan.	Zie reactie 02-06	Geen
04	Natuurlijk persoon	04-01	Leeswijzer	Leeswijzer: 1. Aanleiding Voedselbossen in (Midden Drenthe) 2. Relatie voedselbossen en Drentse Bomen- en Bossenstrategie 3. Zienswijze Collectief Voedselbossen in Drenthe	Ter kennisgeving aangenomen	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
		04-02	Voedselbossen in (Midden)-Drenthe	<p>1. Voedselbossen in (Midden)-Drenthe</p> <p>Twee jaar geleden begon indiener 04 met de aanleg van een voedselbos op hun perceel in Brunsting, Beilen. Indiener 04 heeft toen gezocht naar andere initiatieven in de omgeving en kwamen niet veel verder dan enkele facebookgroepen. Onze eigen gemeente Midden-Drenthe heeft echter 'het stimuleren van voedselbosinitiatieven' expliciet opgenomen in haar uitvoeringsprogramma duurzaamheidsvisie. Na veel overleg hierover heeft de gemeente Midden-Drenthe indiener 04 gevraagd om een cursus 'Ontwerp je voedselbos' te organiseren voor andere initiatiefnemers in de gemeente. Met een voorzichtige inschatting verwachtte indiener 04 zo'n 10 deelnemers. Echter, het aantal voedselbosinitiatieven en mensen die geïnteresseerd zijn in de cursus bleek vele malen groter. Inmiddels hebben zich meer dan 90 mensen aangemeld. 90 unieke initiatiefnemers, waarvan er 65 in Midden-Drenthe wonen. De overige in de rest van Drenthe. In de zienswijze is ook een tabel toegevoegd: tabel 1 Deelnemers in de provincie Drenthe.</p> <p>Deelnemers, veelal particulieren, maar ook buurtverenigingen, collectieven, coöperaties, een enkele agrariër, uit het buitengebied en uit de kernen. Mensen met eigen grond, variërend van een halve tot 5 hectare, meestal met een agrarische bestemming. Sommige initiatieven vinden plaats op gemeentelijke grond. De tabellen geven inzicht in de locatie van deelnemers en de ligging (in kaart gebracht voor de gemeente Midden-Drenthe).</p> <p>De insteek en de drijfveren om een voedselbos aan te planten verschilt van productie tot educatie, van milieu tot recreatie.</p>	Wij lezen deze zienswijze vooral als een ondersteuning van het ingezette beleid en deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het beschreven beleid.	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				Maar wat alle deelnemers aan de cursussen verbindt is de behoefte aan <i>Samen doen</i> .		
		04-03	Voedselbossen en de Drentse Bomen- en Bossenstrategie	<p>2. Voedselbossen en de Drentse Bomen- en Bossenstrategie</p> <p>De Drentse Bomen- en Bossenstrategie besteedt aandacht aan voedselbossen (§ 5.2, pagina 46 <i>Agroforestry</i>). Hierin wordt het stimuleren van de aanplant van voedselbossen benoemd. Daar is indiener 04 blij mee, want op deze wijze kunnen voedselbossen een aanzienlijke bijdrage leveren aan het realiseren van de ambitie in de Drentse Bomen- en Bossenstrategie om 1700 hectare robuust bos te realiseren buiten het Natuur Netwerk Nederland, ofwel Bomen Buiten het Bos. In dit hoofdstuk bepleit indiener 04 op welke wijze voedselbossen aan deze ambitie bijdragen.</p> <p>Definitie Voedselbossen</p> <p>Een voedselbos is <i>een door mensen ontworpen productief ecosysteem naar het voorbeeld van een natuurlijk bos, met een hoge diversiteit aan meerjarige of houtige soorten, waarvan vruchten, noten, bladeren, stengels en andere delen voor de mens als voedsel dienen.</i></p> <p>In een voedselbos worden op een relatief klein oppervlak, relatief dicht op elkaar, verschillende lagen aangebracht. Van hoge notenbomen, hoogstam fruitbomen, lagere struiken, bessen frambozen tot knollen en paddenstoelen (schimmels) in de bodem. We spreken van een voedselbos wanneer minimaal 4 lagen zijn aangebracht. Net als in een natuurlijk bos.</p> <p>Kwalitatieve bijdrage</p> <p>Voedselbossen dragen, door de houtachtige structuur, bij aan CO2-opslag en door de grote variëteit in soorten aan de</p>	Wij lezen deze zienswijze vooral als een ondersteuning van de beschreven ambities in de DBBS en deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het beschreven beleid.	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				<p>toename van biodiversiteit en weerbaarheid tegen klimaatverandering, ziekten en plagen. Voedselbossen zorgen voor een gebalanceerde waterhuishouding, dragen bij aan het afkoelen van de aarde en zijn, naast een voedingsbron voor mensen een belangrijke voedingsbron en schuilplaats voor dieren. In kwalitatieve zin dragen voedselbossen bij aan robuuste natuur.</p> <p>Kwantitatieve bijdrage Ook in kwantitatieve zin dragen voedselbossen bij aan het realiseren van de provinciale ambitie. Gemeente Midden-Drenthe steekt haar nek uit en faciliteert deze eerste 65 mensen. Zo wordt dus op dit moment alleen in Midden-Drenthe al zo'n 40 hectare voedselbos aangelegd. Een prachtige stap in het realiseren van de doelstellingen in de Drentse bomen- en bossenstrategie. 40 hectare voedselbossen, landschapselementen, een min of meer met elkaar verbonden gordel. Tabel 3. Inventarisatie grootte en ligging voedselbossen in Midden-Drenthe op basis van de eerste 3 groepen. (zie zienswijze)</p> <p>Landbouw en natuurontwikkeling In de derde plaats kan de ontwikkeling van deze gordel aan voedselbossen in Drenthe een belangrijke schakel vormen tussen natuur en landbouw. Het verbinden van de initiatieven in een collectief zorgt voor uitwisseling van kennis, ondersteunt en versterkt noaberschap en vergroot maatschappelijke betrokkenheid. In Bovensmilde worden overal, met de buurt samen, kleine voedselbosjes in de berm aangelegd. In Beilen draagt het voedselbos van de dierenweide bij aan het bestrijden van eenzaamheid. In Hijken kopen 5 burens gezamenlijk een perceel van 5 hectare aan.</p>		

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				<p>Daarnaast kunnen voedselbossen een schakel vormen tussen landbouw en natuurontwikkeling. Voedselbossen zijn een agrarische activiteit met gewascode 1940 (greendeal voedselbossen). Voedselbossen worden grotendeels aangelegd op percelen met een agrarische bestemming. Net als andere gewassen worden voedselbossen geplant en 'geogst'. Door deze gewascode en definitie kan het interessant zijn voor agrariërs om over te schakelen naar deze vorm van landbouw, met behoud van de agrarische waarde van percelen. Tegelijkertijd zijn voedselbossen langjarige activiteiten. Een voedselbos heeft minimaal 7 jaar groei nodig voordat er überhaupt van productie gesproken kan worden. Juist daardoor dienen voedselbossen ook het doel van natuurontwikkeling. Voedselbossen kunnen op deze wijze een belangrijke buffer vormen tussen natuur (en Natura2000) en landbouw.</p>		
		04-04	Collectief Voedselbossen in Drenthe	<p>3. Zienswijze – Collectief Voedselbossen in Drenthe</p> <p>De aaneenschakeling van vele <i>kleinschalige</i> voedselbossen in Drenthe draagt dus in kwalitatieve en kwantitatieve wijze bij aan de ambities in de Drentse Bomen- en Bossenstrategie. Ook zorgen voedselbossen voor het versterken van noaberschap en sociale cohesie.</p> <p>Indiener 04 vraagt uw expliciete aandacht en ondersteuning van deze initiatieven. Bundeling van kennis in een kennisloket voedselbossen is van belang. Daartoe is het collectief Voedselbossen in (Midden)-Drenthe in oprichting. Dit collectief heeft drie doelstellingen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het ondersteunen van initiatiefnemers en vergroten van kennis: 	<p>De aaneenschakeling van vele kleinschalige voedselbossen in Drenthe draagt dus in kwalitatieve en kwantitatieve wijze bij aan de ambities in de DBBS Drentse Bomen- en Bossenstrategie. Ook zorgen voedselbossen voor het versterken van noaberschap en sociale cohesie. De ontwikkeling van voedselbossen lijkt kansrijker dan voorheen. Het collectief Voedselbossen kan daarin een belangrijke rol spelen. De provincie blijft graag in gesprek met indiener.</p>	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				<p>2. Het invullen van een loketfunctie zodat er 1 aanspreekpunt in de provincie Drenthe wordt vormgegeven t.a.v. voedselbossen.</p> <p>3. Het organiseren van collectieve inkoop en verkoop, subsidie en CO2 Compensatie.</p> <p>Samenvattend</p> <p>De ontwikkelingen rond voedselbossen namen een grotere vlucht dan indiener 04 had vermoed en concentreert zich op dit moment in Midden-Drenthe. Door het oprichten van een kennisloket Voedselbossen in Drenthe, het verder vormgeven van het collectief Voedselbossen Drenthe en het betrekken van andere (particuliere) partijen kan een toevoeging op de ambitie van de provincie Drenthe, 1700 hectare nieuwe bomen buiten het bos, worden gerealiseerd.</p> <p><i>Zijn we daarmee in staat om opeens van 300 hectare te spreken? Een mooie toevoeging aan de ambitie van de provincie Drenthe!</i></p>		
05	Gemeente Emmen	05-01	Inleiding	<p>Op 8 juli 2021 heeft u het ontwerp "Drentse bomen- en bossenstrategie" ter inzage gelegd. Gemeente Emmen heeft met belangstelling kennisgenomen van het plan. Gemeente Emmen ziet de Bossenstrategie als een positieve ontwikkeling om verschillende doelstellingen dichterbij te brengen. Gemeente Emmen ziet ruimte om hier een bijdrage aan te leveren.</p> <p>Met deze brief maakt gemeente Emmen haar zienswijzen op het ontwerp Drentse bomen- en bossenstrategie kenbaar.</p> <p><i>Inleiding</i></p>	<p>De DBBS heeft ter inzage gelegen in de periode van 25 februari 2022 tot en met 7 april 2022.</p> <p>De DBBS is tot stand gekomen in een samenspraak met de vertegenwoordigers in de CLG en de ambtelijke werkgroep van de CLG. De Drentse gemeenten zijn voor CLG en de werkgroep ook uitgenodigd. Het proces van opstelling van de DBBS is begonnen met een enquête die gehouden is onder alle leden van de werkgroep, inclusief de gemeenten. Vervolgens is de ambtelijke werkgroep vele malen bijeen geweest om diverse versies van de DBBS te bespreken en ook</p>	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				<p>Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft samen met de provincies in het klimaatakkoord afgesproken een Bossenstrategie op te stellen. In deze strategie benoemen Rijk en provincies gezamenlijk ambities en doelen voor bossen in Nederland en brengen zij in beeld op welke wijze deze ambities vorm kunnen krijgen. De provincies vertalen deze strategie naar provinciaal niveau. De provincie is bevoegd gezag voor de planvorming. Gemeente Emmen is positief over de strategie en heeft al plannen die hierop aanhaken. Gemeente Emmen onderschrijft de verdere samenwerking om te komen tot gezamenlijk gedragen planvorming.</p>	<p>heeft de DBBS op de agenda van de CLG inclusief de gemeenten gestaan.</p> <p>Graag blijven wij in gesprek met de gemeenten en andere partijen die betrokken zijn bij de opstelling van de DBBS, zodat we gezamenlijk invulling kunnen geven aan de uitvoering van de DBBS.</p>	
		05-02	Belang van gemeente Emmen	<p><i>Belang van gemeente Emmen</i></p> <p>De uitwerking van de visie is deels op het grondgebied van gemeente Emmen geprojecteerd. Gemeente Emmen is bevoegd gezag voor verlening van een omgevingsvergunning en het aanpassen van de omgevingsvisie voor bomen/bossen die op grondgebied van gemeente Emmen komen te staan.</p> <p>De ontwikkeling van de bossenvisie past grotendeels in het vigerende beleid van gemeente Emmen. Dit betekent dat de bossen in gemeente Emmen verbeterd worden. De ambitie voor Drenthe is 10% meer bos. Met 3.700ha bos in gemeente Emmen betekent dit ongeveer 240 ha binnen de gemeentelijke grenzen.</p> <p>Om een aanvraag voor aanplant van bomen en bossen in de toekomst te kunnen verlenen, wil gemeente Emmen in haar beleidsdocumenten de ontwikkeling van de bossenstrategie mogelijk maken. In de vigerende plannen als de compensatievisie en structuurvisie van gemeente Emmen is al ruimte gereserveerd</p>	<p>De landelijke ambitie is 10% uitbreiding van het bosareaal. Als Drenthe een evenredig aandeel neemt in deze ambitie dan betekent dit dat de provincie streeft naar 3.700 hectare bosuitbreiding tot 2030. De provincie heeft geen onderverdeling gemaakt naar gemeente.</p> <p>Zie verder reactie 05-01</p>	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				<p>voor het vergroten van het bosareaal. Deze en toekomstige ruimte voor bossen worden in de omgevingsvisie van de gemeente Emmen meegenomen.</p> <p>Ons college hecht waarde aan een heldere ruimtelijk-historische analyse in de plannen. De inpassing van de bossenstrategie moet een goed fundament zijn voor landschappelijke inpassing en voor toekomstige vergunningverlening dient het goed toetsbaar te zijn.</p>		
		05-03	Participatie	<p><i>Participatie</i></p> <p>Graag wil gemeente Emmen in overleg met medewerkers van de provincie en terreinbeheerders over de opgave in haar gemeente. Gemeente Emmen ziet kansen bij het aansluiten bij onder andere het bestaande bos, in meervoudig gebruik met onder andere recreatie en landbouw/houtbouw. Gemeente Emmen wil ook graag een koppeling leggen met de opgave van gebiedsgerichte aanpak stikstof en het versterken van landschappelijke en cultuurhistorische waarden.</p>	Zie reactie 05-01	Geen
		05-04	Samenvatting	<p>Samenvattend hebben wij de volgende zienswijzen op de strategie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De uitgangspunten komen overeen met de compensatievisie en structuurvisie van gemeente Emmen. Gemeente Emmen staat positief tegenover het de "Drentse bomen- en bossenstrategie" en ziet kansen om uw strategie in haar toekomstig plannen te verwerken; • Het aanplanten van bomen kan grote landschappelijke impact hebben. Gemeente Emmen hecht veel waarde 	Zie reactie 05-01	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				<p>aan een goede landschappelijke inpassing. Gemeente Emmen vraagt u samen met medewerkers van haar gemeente en terreinbeheerders naar een goede invulling van deze opgave te zoeken.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gemeente Emmen ondersteunt in beginsel het idee om ieder kind een boom te laten planten via de boomfeestdag, maar gemeente Emmen redt dit niet zonder ondersteuning. <p>Gemeente Emmen vertrouwt u hiermee voldoende te hebben ingelicht over haar zienswijze op het ontwerp 'Drentse bomen- en bossenstrategie' en kijkt uit naar de samenwerking in het realiseren van dit project.</p>		
06	Gemeente Aa en Hunze	06-01	Inleiding	<p>Op 25 januari 2022 heeft uw college het ontwerp van de Drentse Bomen- en Bossenstrategie vastgesteld. Vanaf 25 februari tot en met 7 april 2022 heeft een ieder de gelegenheid om een zienswijze in te dienen. Met deze brief maakt Gemeente Aa en Hunze graag gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen.</p> <p>De Drentse Bomen- en Bossenstrategie is een uitwerking van de landelijke bossenstrategie.</p> <p>Met deze strategie wilt u dat de kwaliteit van de bestaande Drentse bossen verbetert én heeft u de ambitie om het bos met 3.700 ha uit te breiden. Daarbij streeft u ernaar om zo'n 2.000 ha binnen de aangewezen natuurgebieden en natuurontwikkelingsgebieden te realiseren. De overige 1.700 ha zal daarbuiten een plek moeten krijgen.</p>	<p>De DBBS is tot stand gekomen in een samenspraak met de vertegenwoordigers in de CLG en de ambtelijke werkgroep van de CLG. De Drentse gemeenten zijn voor CLG en de werkgroep ook uitgenodigd. Het proces van opstelling van de DBBS is begonnen met een enquête die gehouden is onder alle leden van de werkgroep, inclusief de gemeenten. Vervolgens is de ambtelijke werkgroep vele malen bijeen geweest om diverse versies van de DBBS te bespreken en ook heeft de DBBS op de agenda van de CLG inclusief de gemeenten gestaan. Bijna alle bijeenkomsten hebben digitaal plaatsgevonden vanwege de corona epidemie.</p> <p>De landelijke ambitie is 10% uitbreiding van het bosareaal. Als Drenthe een evenredig aandeel neemt in</p>	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				<p>Allereerst wil gemeente Aa en Hunze u complimenteren met de Drentse Bossen- en bomenstrategie niet in de laatste plaats vanwege het zeer fraaie beeldmateriaal.</p> <p>Gemeente Aa en Hunze ziet in dat we allemaal een bijdrage zullen moeten leveren aan het realiseren van de doelstellingen uit het Klimaatakkoord uit 2019, waarin o.a. is afgesproken dat Nederland in 2030 met bomen en natuur jaarlijks extra CO2 moet vastleggen. Gemeente Aa en Hunze wil zich daar ook voor inspannen.</p> <p>Wel wil gemeente Aa en Hunze daarbij opmerken, dat gemeente Aa en Hunze het jammer vindt dat de provincie niet met gemeente Aa en Hunze heeft afgestemd wat de ambitie uit de strategie in kwalitatieve zin betekent voor de gemeente van gemeente Aa en Hunze. Dit is buiten beschouwing gelaten, terwijl u zelf (ongemotiveerd) uitgaat van het realiseren van een evenredig aandeel in de landelijke ambitie. Hetgeen neerkomt op 3.700 ha bosuitbreiding in Drenthe tot 2030. Daarnaast maakt gemeente Aa en Hunze zich zorgen over het realiteitsgehalte van de noodzakelijke te realiseren ha bomen en bos buiten het Natuur Netwerk Nederland (NNN). Het aangehaalde instrumentarium waaronder tinyforests, voedselbossen, het bomenplan en handhaving op beplantingen buiten bosverband, zal gemeente Aa en Hunze inziens niet toereikend zijn om dit te bereiken. Gemeente Aa en Hunze ziet meer in grootschalige bosaanplant waarin bij voorkeur functies worden gecombineerd. Grond is schaars en met de vele opgaven waar gemeente Aa en Hunze voor staat, is het realiseren van de ambitie uit deze strategie een lastige opgave. Daarbij wil gemeente Aa en Hunze benadrukken</p>	<p>deze ambitie dan betekent dit dat de provincie streeft naar 3.700 hectare bosuitbreiding tot 2030. De provincie heeft geen onderverdeling gemaakt naar gemeente. Wat betreft de bosuitbreiding binnen het NNN zijn er, zoals aangegeven in paragraaf 4.2, verkennende gespreken gevoerd met de terrein behorende organisaties.</p> <p>De ontwikkeling van nieuwe bossen buiten het NNN wil de provincie graag in combinatie met andere functies. Waar deze ontwikkeling gewenst is en financieerbaar is moet nog verder uitgewerkt worden. Bij de uitwerking van deze ambitie worden ook de gemeenten betrokken.</p>	

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				<p>dat het van belang is dat inwoners aan de voorkant worden meegenomen bij het realiseren van de ambitie uit de strategie.</p> <p>Hieronder gaat gemeente Aa en Hunze specifiek in op verschillende onderdelen uit de ontwerp Drentse Bomen- en Bossenstrategie omdat deze voor gemeente Aa en Hunze aanleiding is om te reageren.</p>		
		06-02	Totstandkoming DBBS	<p>N.a.v. pagina 7: <i>Deze beleidsnota is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met boseigenaren, gemeenten, waterschappen en andere betrokken partijen.</i></p> <p>De indruk van de gemeente Aa en Hunze is dat de Drentse Bomen- en Bossenstrategie niet door middel van een participatief proces tot stand is gekomen. De betrokkenheid vanuit de gemeente Aa en Hunze was beperkt. En zoals hierboven aangegeven, vinden we het jammer dat de provincie niet met gemeente Aa en Hunze heeft afgestemd wat de ambitie uit de strategie in kwalitatieve zin betekent voor de gemeente van gemeente Aa en Hunze.</p>	Zie reactie 06-01	Geen
		06-03	Oppervlakte bos	<p>N.a.v. pagina 7: <i>Op dit moment is de totale oppervlakte bos in Drenthe 37.323 ha.</i></p> <p>Gemeente Aa en Hunze neemt aan dat met bos in dit verband de juridische definitie van bos wordt bedoeld. En dat hieronder ook laanbeplantingen, bosjes, houtwallen etc. vallen buiten de bebouwde kom Wet Natuurbescherming en groter dan 10 are behoudens uitzonderingen.</p>	Deze oppervlakte is gebaseerd op de zesde bosstatistiek, dit rapport geeft ook de definitie van bos weer.	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
		06-04	Bosuitbreiding evenredig aandeel	<p>N.a.v. pagina 8: <i>Als Drenthe een evenredig aandeel neemt in deze ambitie dan betekent dit dat de provincie streeft naar 3.700 hectare bosuitbreiding tot 2030.</i></p> <p>De provincie Drenthe gaat uit van evenredig aandeel in het realiseren van de landelijke ambitie. Het is gemeente Aa en Hunze niet duidelijk waarom u dat doet. Drenthe is enerzijds de provincie waarin sinds de jaren '80 van de vorige eeuw meer dan waar ook bosuitbreiding heeft plaats gevonden. Daarmee werd de traditie van bosaanleg zoals we die kennen uit de jaren vlak voor en na de 2e wereldoorlog voortgezet. Deze toename van bosareaal heeft landschappelijke waarden aangetast. Zo zijn de kenmerkende grote stille heidegebieden en uitgestrekte zandverstuivingen nagenoeg verdwenen. Het is daarom de vraag of we tegen deze achtergrond meer bos moeten planten. Uit oogpunt van CO2-vastlegging zou ook gedacht kunnen worden aan het ontwikkelen van aquatische milieus/ herstel van veenmoeras, dat hierin 5 keer effectiever is als bos.</p> <p>Daarnaast vraagt gemeente Aa en Hunze zich af: Gaat de provincie bij het realiseren van 3.700 ha bos ook uit van een evenredige verdeling van bosaanleg over gemeenten?</p>	<p>Zoals aangegeven bij reactie 06-01 is de landelijke ambitie 10% uitbreiding van het bosareaal. Als Drenthe een evenredig aandeel neemt in deze ambitie dan betekent dit dat de provincie streeft naar 3.700 hectare bosuitbreiding tot 2030. Deze ambitie en het verbeteren van de kwaliteit van de bestaande Drentse bossen is nodig om de Drentse bomen en bossen goed door te geven aan de volgende generaties. De ambities staan verder beschreven in de DBBS.</p> <p>De provincie heeft geen onderverdeling gemaakt naar gemeente.</p>	Geen
		06-05	Bosuitbreiding binnen NNN	<p>N.a.v. pagina 9: <i>Het grootste deel (ongeveer 2.000 ha) van deze bosuitbreiding kan gerealiseerd worden binnen bestaande natuurgebieden en natuurontwikkelingsgebieden en daarmee dus binnen het NNN.</i></p> <p>Bos in Drenthe kenmerkt zich door de aanwezigheid van relictten van voormalig grondgebruik in het bos. Gemeente Aa en Hunze denkt daarbij met name aan landbouwenclaves, onontgonnen veentjes, heide en zandverstuivingen. Gemeente Aa en Hunze neemt aan dat de provincie de waarde van deze terreinen</p>	De bosuitbreiding kan uiteraard alleen op plekken waar dit planologisch inpasbaar is. Het beleid en zowel de landelijke als decentrale wet- en regelgeving geven hiervoor de kaders. Dit betekent onder andere dat initiatieven die bijdragen aan de ambities en doelen uit de Drentse Bomen- en Bossenstrategie worden beoordeeld in relatie tot de ontwikkeling van robuuste systemen (natuur, water, landbouw & sociaal-economisch) en ruimtelijke kwaliteit (Drentse	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				<p>respecteert en derhalve niet bebost. Gemeente Aa en Hunze wil benadrukken dat niet alleen, het kunnen behalen van de natuurdoelstellingen hier relevant is, ook de landschappelijke, cultuurhistorische en geomorfologische waarde zou gemeente Aa en Hunze inziens meegewogen moeten worden. Juist de relatieve kleinschaligheid van bos afgewisseld met open terreinen maakt Drenthe aantrekkelijk voor toerisme.</p> <p>Is de ambitie om 2.000 ha bosaanleg binnen de NNN te realiseren daarmee reëel?</p>	<p>kernkwaliteiten, zorgvuldig ruimtegebruik en leefomgevingskwaliteit). Dit is op meerdere plekken beschreven in de DBBS, onder andere de inleiding en hoofdstuk 4.</p>	
		06-06	Bosuitbreiding buiten NNN	<p>N.a.v. pagina 9: <i>Voor het overige deel (1.700 ha) moet gezocht worden naar ruimte buiten het NNN.</i> Voor de realisatie van 1.700 ha bos buiten het NNN wordt vooral gedacht aan bomen buiten bosverband. Bekend is dat de groenstructuur buiten de NNN onder druk staat. Veel landschappelijk groen is de laatste decennia verdwenen. Groen buiten bosverband is kwetsbaar. Gemeente Aa en Hunze vraagt zich dan ook af of het verstandig is om aanplant buiten bosverband te beschouwen als substantieel in het kader van de bossenstrategie. CO2 vastlegging in hout is slechts dan reëel wanneer bosontwikkeling langdurig kan plaatsvinden.</p>	<p>Zoals ook staat aangegeven in de DBBS nemen we uit de landelijke bossenstrategie over dat ook bomen buiten het bos meetellen in onze bosuitbreidingsopgave om de opgave voor de bosuitbreiding te kunnen realiseren. Daaronder vallen de houtige landschapselementen zoals houtwallen, heggen en solitaire bomen.</p>	Geen
		06-07	Tabel 1	<p>N.a.v. pagina 11: <i>Tabel 1</i> Bij tabel 1 mist de verklarende bijschriften langs de x – en y-as.</p>	<p>N.a.v. pagina 11: <i>Tabel 1</i> Bij tabel 1 mist de verklarende bijschriften langs de x – en y-as. Deze gaan we toevoegen.</p>	<p>Deze zienswijze leidt tot het toevoegen van verklarende bijschriften langs de x – en y-as bij tabel 1. x-as is aanleg jaren, y-as is hectares.</p>

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
		06-08	Soortensamenstelling	<p>N.a.v. pagina 18: <i>In het boslandschap en de natuurbossen sturen we niet actief op de soortensamenstelling.</i></p> <p>In natuurlijke boslandschappen wordt gestuurd door middel van begrazingsdruk. Al naar gelang het soort grazer, de begrazingsdruk en het tijdstip van inscharing bestaat een voorkeur voor bepaalde houtsoorten. Bosbeheerders sturen zo wel degelijk actief op de soortensamenstelling.</p>	<p>In het boslandschap en de natuurbossen sturen we niet actief op de soortensamenstelling. Zoals u aangeeft wordt doormiddel van begrazing wel de structuur en de samenstelling van het bos mede bepaald. Wij zien deze beïnvloeding niet als gevolg van actief ingrijpen, maar als indirect gevolg van de begrazing.</p>	Geen
		06-09	Exoten	<p>N.a.v. pagina 18: <i>We stimuleren de omvorming en revitalisering naar multifunctionele bossen met subsidies voor experimenten met het toepassen van nieuwe boomsoorten voor gebruik in multifunctionele bossen.</i></p> <p>West Europa heet een rijke geschiedenis m.b.t. het experimenteren met niet inheemse boomsoorten. Daarbij werd voornamelijk gelet op producerend vermogen en klimaatbestendigheid. Onderzoek naar bodemgeschiktheid onder de huidige condities zou gemeente Aa en Hunze inziens aan de selectiecriteria moeten worden toegevoegd. Gemeente Aa en Hunze constateert dat we ten gevolge van eerdere experimenten nu te maken hebben met een aantal ongewenste exoten die zich niet of nauwelijks effectief laten bestrijden zoals de Amerikaanse vogelkers en Amerikaanse eik. Hoe denkt u ongewenste exoten te weren?</p>	<p>De provincie ondersteunt het LIFE Klimaat Adaptatie project. Hierbij worden op twee locaties 30 ha grote proefvelden aangelegd met klimaatbestendige soorten om ervaring op te doen. Hiermee willen we voorkomen dat soorten die we niet kennen en hier niet thuishoren zich hier gaan vestigen, zonder dat we de effecten en karakteristieken van deze soorten kennen.</p>	Geen
		06-10	Bomensoorten	<p>N.a.v. pagina 20: <i>Om de invloed van de verzuring te verminderen kunnen boom en struiksoorten in het bos geplant worden met snel verterend blad en een base strooisel die een positieve invloed op de humusvorming hebben. Voorbeelden hiervan zijn linde, haagbeuk, zoete kers, boswilg, berk, ratelpopulier,</i></p>	<p>Zoals aangegeven in paragraaf 2.3 willen we de effecten van verzuring en veresting in bossen verzachten en daar waar mogelijk de stikstofdepositie verminderen, oa door te experimenteren met steenmeel. We willen bosbodemmonitoring opzetten vanuit de Strategie Bodem en Ondergrond 2021 en</p>	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				<p><i>esdoorn, veldesdoorn, Europese vogelkers, fladderiep, zwarte els, hazelaar en es.</i></p> <p>Is de bodemkwaliteit die genoemde soorten vragen voldoende in Drenthe aanwezig om een substantiële bijdrage aan de mitigatie van verzuring effecten te mogen verwachten? Daarnaast verwijst gemeente Aa en Hunze hierbij ook naar haar reactie aanzien van exoten. Van de esdoorn en de ratelpopulier is bekend dat zij door ongewenste (wortel)opslag de ontwikkeling van andere soorten onmogelijk kunnen maken.</p>	<p>inbreng van soorten die een positief effect hebben op de humusvorming stimuleren.</p> <p>De esdoorn en de ratelpopulier kunnen zich gemakkelijk uitzaaien en zijn moeilijk te bestrijden. Wij zijn met u van oordeel dat deze soorten met het nodige beleid moet toegepast worden, maar hier wel thuis horen als inheemse boomsoorten.</p>	
		06-11	Autochtoon plantmateriaal	<p>N.a.v. pagina 33: <i>Daarnaast wil de provincie via het SNL de aanplant van autochtoon plantmateriaal stimuleren op de daarvoor geschikte locaties.</i></p> <p>Beplantingen buiten bosverband hebben veelal geen productie-functie. Daarom lenen zij zich bij uitstek voor gebruik van autochtoon materiaal. De beschikbaarheid hiervan is echter gering. Gaat de provincie daar iets aan doen?</p>	<p>De provincie wil via het SNL de aanplant van autochtoon plantmateriaal stimuleren op de daarvoor geschikte locaties. De plantsoenvoorziening is hierbij een punt van aandacht. De provincie is in gesprek met de terreinbeherende organisaties (TBO's), Landschapsbeheer Drenthe en de Bosgroep, hoe we de beschikbaarheid van autochtoon plantmateriaal kunnen vergroten.</p>	Geen
		06-12	Compensatie	<p>N.a.v. pagina 37: <i>Compensatie ontbossing door natuuromvorming. Omdat ontbossing leidt tot verlies van koolstofopslag en maatschappelijke onrust gaan we de ontbossing met terugwerkende kracht (vanaf 1 januari 2017) volledig compenseren met bosaanleg.</i></p> <p>Niet alleen bos legt CO2 vast. Ook natuur - niet zijnde bos - kan dat en soms zelfs beter dan bos. Waarom dan natuuromvorming compenseren?</p> <p>Voorts vraagt gemeente Aa en Hunze zich af wat dit impliceert voor de toenmalige omvormers: krijgen die alsnog een compensatieverplichting als bedoeld in de Wet Natuurbescherming?</p>	<p>Conform de landelijke bossenstrategie vindt deze compensatie zoveel mogelijk buiten het NNN plaats. Niet elke provincie heeft te maken met boscompensatie. Zo houden we voldoende ruimte voor bosuitbreiding binnen het NNN. Ook maken we op die manier alvast een begin met bosuitbreiding buiten het NNN en maken we het voor andere partijen aantrekkelijker om daarop aan te sluiten.</p>	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				<p>Voor compensatie van verloren bos binnen het NNN wordt gezocht naar gronden buiten het NNN. Daarmee legt voormalige omvorming alsnog een claim op (met name) landbouwgronden. Gemeente Aa en Hunze heeft dan ook moeite met het met terugwerkende kracht volledig compenseren van bosaanleg. Mede gelet op zowel de positie van de omvormer als de agrarische sector. Maakt de ontbossing die met terugwerkende kracht moet worden gerealiseerd, onderdeel uit van de te realiseren 3.700 ha bos of vormt dit nog een extra opgave bovenop de 3.700 ha?</p>		
		06-13	Bosuitbreiding binnen het NNN	<p>N.a.v. pagina 37: <i>Bosuitbreiding binnen het Natuurnetwerk. Alleen locaties waar de huidige vegetatietypen een lage ecologische verwachting hebben, komen in aanmerking voor de ontwikkeling tot bos. Per saldo moet de biodiversiteit toenemen.</i> Gemeente Aa en Hunze neemt aan dat hier bedoeld wordt op natuurdoeltypen zoals kruidenrijk grasland die als gevolg van ongunstige milieufactoren niet of pas naar zeer lange tijd tot ontwikkeling komen. Bosaanleg op dit type locaties hoeft gemeente Aa en Hunze inziens niet per definitie tot een hogere biodiversiteit te leiden. Immers, juist bossen doen er lang over voordat zij hun volledig ecologisch potentieel bereiken. Voorts lijkt gemeente Aa en Hunze de variatie in beboste en niet beboste terreinen, ook als deze laatste minder bio-divers zijn, van grote waarde voor de biodiversiteit van bijvoorbeeld een boswachterij als geheel. Met name bosranden kunnen een hoge diversiteit vertegenwoordigen. Ook recreatief worden open ruimtes als afwisseling van gesloten bos vanuit gewaardeerd.</p>	<p>Zoals ook staat aangegeven in paragraaf 4.2 bevinden zich binnen bestaande natuurgebieden graslanden die zich nauwelijks ecologisch ontwikkelen. De bosuitbreiding binnen het NNN betreft veelal voormalige landbouwgronden met een graslandtype met lage actuele en potentiële ecologische waarde, waarbij het ook vanuit landschappelijke, cultuurhistorische en geomorfologische waarde verantwoord is om bos aan te leggen.</p>	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
		06-14	Vroegtijdige afstemming gemeente	<p>N.a.v. pagina 38: <i>Daar waar de functie van de grond in het bestemmingsplan gewijzigd dient te worden, is het noodzakelijk dat in een vroegtijdig stadium de gemeenten betrokken zijn.</i></p> <p>Dat geldt ook wanneer geen sprake is van een noodzakelijke bestemmingswijziging en bebost kan worden op basis van een omgevingsvergunning. Ook dan staat gemeente Aa en Hunze voor afwegingen die om vroegtijdig overleg tussen de gemeente en initiatiefnemers vragen.</p>	<p>Het is in alle gevallen verstandig om met omwonenden, gemeente en andere belanghebbenden overleg te hebben wanneer je bos wilt aanleggen. Maar in het geval van een bestemmingsplanwijziging is het noodzakelijk dit <u>vroegtijdig</u> te doen, omdat een bestemmingswijzigingsprocedure een langdurend proces is.</p>	Geen
		06-15	Landgoederen	<p>N.a.v. pagina 40: <i>Het beleid ten aanzien van nieuwe landgoederen zoals beschreven in de Omgevingsvisie 2018 zal voortgezet worden. Dit betekent dat wanneer door initiatief een nieuw landgoed ontwikkeld wordt, op een locatie passend binnen het wettelijk en ruimtelijk kader van de provincie (POV) en gemeente, dit bijdraagt aan de bosuitbreidingsdoelstelling.</i></p> <p>De landgoedregeling kent een ondergrens van 5 ha bos. In beginsel is het mogelijk om een landgoed van vele tientallen hectaren te rangschikken onder de regeling mits 5 ha bos wordt gerealiseerd. De regeling maakt bouwen in het buitengebied mogelijk en is derhalve voor een investeerder aantrekkelijk. Landgoedwonen per definitie zien als een bijdrage aan de verwezenlijking van de bosstrategie acht gemeente Aa en Hunze een stap te ver.</p>	<p>Het landgoederenbeleid is door de Rijksoverheid in het verleden geïntroduceerd als stimulant voor de bosuitbreiding. Een landgoed moet minimaal 5 ha bos bevatten, maar is in het algemeen aanmerkelijk groter en bevat veelal een veel grotere oppervlakte bos. Derhalve ziet de provincie de aanleg van nieuwe landgoederen als een goed middel om de bosuitbreiding te stimuleren, daarnaast wordt een architectonisch aantrekkelijk landgoed ontwikkeld wat een bijdrage is aan de cultuurhistorie van de toekomst.</p>	Geen
		06-16	Klimaatakkoord	<p>N.a.v. pagina 41: <i>Vanuit bedrijven is er een toenemende interesse om de uitstoot van CO₂ te compenseren door de aanleg van bos.</i></p> <p>Het doel van het klimaatakkoord is om de CO₂-uitstoot te reduceren en daarmee de opwarming van de aarde. Compensatie blijkt door bedrijven gezien te worden als een recht op uitstoot, terwijl de uitstoot van CO₂ moet worden verminderd.</p>	<p>Het doel van het klimaatakkoord is om de CO₂-uitstoot te reduceren en vast te leggen. De landelijke doelstelling om 37.000 ha bos aan te leggen komt voort uit de landelijke doelstelling om CO₂ vast te leggen in bos.</p>	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				Voorkomen moet worden dat wordt ingezet op aanleg van bos zonder een enkele bijdrage aan CO2 reductie. Want grond is schaars.		
		06-17	Groen- blauwe dooradering	<p>N.a.v. pagina 43: <i>De gezamenlijke ambitie van de partners is om 10% groen-blauwe dooradering te realiseren in het gehele cultuurlandschap, waarvan 5% houtige elementen.</i></p> <p>Gemeente Aa en Hunze gaat er hierbij van uit dat bedoelt wordt, dat we 5% bovenop de bestaande groen-blauwe dooradering realiseren. Wanneer 5% van het buitengebied wordt omgevormd naar beplanting dan komt dat neer op 5 % van ca. 15.000 ha cultuurland (bruto) is 750 ha bos in het cultuurlandschap. Wanneer wordt uitgegaan van een evenredige verdeling van de bosstrategie-opgave over de Drentse gemeenten, zouden we als Aa en Hunze in het kader van de strategie ruim 300 ha moeten omvormen naar bos als geheel. Waarvan iets minder dan de helft buiten de NNN. Hoe verhoudt zich dit tot de ambitie van de groen-blauwe dooradering?</p>	Deze zin is afkomstig uit de landelijke bossenstrategie waar het deltaprogramma biodiversiteit wordt aangehaald. We nemen uit de landelijke bossenstrategie over dat ook bomen buiten het bos (onder andere groen-blauwe dooradering) meetellen in onze bosuitbreidingsopgave om de opgave voor de bosuitbreiding te kunnen realiseren.	Geen
		06-18	Voedselbos	<p>N.a.v. pagina 46: <i>De provincie ziet het voedselbos als een landbouwkundige activiteit waar bomen en struiken onderdeel van zijn.</i></p> <p>Gemeente Aa en Hunze vindt dit gezichtspunt verrassend. Bos heeft als gevolg van haar verschijningsvorm een heel andere impact op de ruimtelijke beleving dan reguliere landbouwgewassen. Daarom wordt in bestemmingsplannen onderscheid gemaakt in agrarische teelten en houtachtige gewassen. Laatstgenoemde kunnen slechts worden toegestaan als daarvoor een aanduiding in het bestemmingsplan is opgenomen. De vraag is of we bijvoorbeeld reguliere fruitteelt, een boomkwekerij, de</p>	Zoals aangegeven in paragraaf 5.2 is Agroforestry een ruim begrip waar alle vormen van landbouw en het gebruik van bomen en struiken, op een bedrijfsmatige manier mee wordt bedoeld. Een hele intensieve vorm is het voedselbos. Door de opgenomen vrijstelling in de Provinciale Omgevingsverordening is het mogelijk om op landbouwgrond een voedselbos te ontwikkelen, waarmee het voedselbos of andere beplantingen de kwalificatie krijgen van tijdelijk bos en op termijn, indien nodig, weer omgevormd kan worden tot meer traditionele landbouwgrond.	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				<p>aanleg van wijngaarden etc. ook gaan zien als reguliere landbouwkundige activiteit. Voorts wordt deze vorm van grondgebruik gezien als een vorm van agroforestry. Agroforestry is een bedrijfsmatige activiteit. Gemeente Aa en Hunze heeft de indruk dat aan voedselbossen een bedrijfsmatige grondslag ontbreekt. Gemeente Aa en Hunze ziet hierin dan ook geen substantiële bijdrage aan CO2-vastlegging en zullen daarom terughoudend reageren op voorstellen.</p>	<p>De provincie ziet Agroforestry als een kans ten behoeve van de ontwikkeling van onder andere de vergroening van de woonomgeving, groen-blauwe doordering en overgangsgebieden.</p>	
07	Natuurlijk persoon	07-01	Algemeen	<p>In het provinciaal blad van Drenthe is op 25 februari 2022 het ontwerp Drentse bomen en bossenstrategie bekend gemaakt. Hieronder maakt indiener 07 haar zienswijze kenbaar over deze ontwerp strategie. Deze zienswijze haakt in op het gestelde in hoofdstuk 5.2 (pagina 46) van de ontwerp bomen en bossenstrategie. Hierin worden de ambities beschreven rondom de ontwikkelingen van Agroforestry in Drenthe.</p> <p>Inhoudelijk wordt slechts één van de Agroforestry varianten benoemd in bovengenoemde strategie namelijk voedselbossen.</p> <p>Daarnaast beperken de ambities zich tot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vrijstelling van de meldings- en herplantingsplicht binnen de kaders op grond van het POV; - Incidenteel financieel bijdragen, indien dit past in de combinatie van functies, zonder verder in te gaan op deze functies; - En uiteraard alleen op plekken waar dit planologisch inpasbaar is. <p>In de beleving van indiener 07 is hier niet zozeer sprake van het definiëren van ambities, maar van het beperken van belemmeringen en kansen. Ook vindt indiener 07 de ambities te mager, aangezien de ontwikkeling van Agroforestry buiten de provincie</p>	<p>Het is juist dat dat de provincie een kans ziet in de ontwikkeling van agroforestry ten behoeve van meer bomen en biodiversiteit in het buitengebied. In de DBBS neemt dit onderwerp een bescheiden plek in, omdat agroforestry nog in de kinderschoenen staat, maar wel de potentie heeft zich te ontwikkelen. De aandacht en de initiatieven nemen toe, daarom ondersteunt de provincie het project Agroforestry voor klimaatpositieve zuivel en biodiversiteit d.m.v. een subsidie. Het is echter voor ons nu nog te vroeg om hier concreet beleid en ambities voor weer te geven in de DBBS. Daarbij is het goed om te vermelden dat de DBBS de ambities op hoofdlijnen beschrijft.</p> <p>Indiener geeft een aantal suggesties in de zienswijze. Wij gaan graag in gesprek met indiener op het moment dat we bezig gaan met het concretiseren van het beleid ten aanzien van Agroforestry.</p>	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				Drenthe (Brabant, Gelderland en Flevoland) wel daadwerkelijk tot stand lijkt te komen en de resultaten veelbelovend zijn. Het wordt dan ook steeds meer gezien als hét kansrijke verdienmodel van agrarische ondernemers.		
		07-02	Agroforestry in een notendop	<p>Agroforestry in een notendop</p> <p>Agroforestry of boslandbouw is een landbouwsysteem waar bomen of struiken gecombineerd worden met een landbouwgewas of landbouwdieren op eenzelfde perceel. Bij een goed werkend Agroforestry systeem hebben beide componenten een neutrale of positieve invloed op elkaar en worden negatieve interacties zoveel mogelijk vermeden door een weldoordacht ontwerp. Agroforestry kan daarnaast ook ecosysteemdiensten leveren zoals koolstofopslag, schaduw voor vee, natuurlijke medicatie voor vee of luchtzuivering. De voordelen omvatten zowel ecologische, economische, landschappelijk als sociale aspecten.</p>	Ter kennisgeving aangenomen	Geen
		07-03	Landelijk beleid	<p>Landelijk beleid</p> <p>In opdracht van het ministerie van LNV heeft de WUR (prof. dr. M.M. Bakker) in 2020 een visie ontwikkeld als basis voor vigerend LNV beleid inzake zonering van landbouwgebied. Vanuit die zonering omvat de provincie Drenthe met name zone B (en C) landbouwgrond. Essentieel daarbij is dat gebieden in deze zones worden beschouwd als gebieden waarbij de omstandigheden voor de landbouw beperkend zijn en moeten worden geïntegreerd met andere functies in het gebied zoals landschap, natuur, recreatie en wonen (zone B) dan wel forse aanpalende opgaven zoals reductie stikstofemissie en bodemdaling (zone C). Juist Agroforestry is dan een landbouwmethode die past binnen deze zones. Veelgehoorde bezwaren als niet renderend en</p>	Zie reactie 07-01	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				<p>mechanisatie in een combinatiecultuur van eenjarige en meerjarige is erg lastig en zijn van technische aard. Ja, de mechanisatie is ingewikkelder. Echter, de ontwikkeling van robots en aanpassing van de strokenbreedte op de machines maken grote stappen op dit moment. Ja, het renderen is ingewikkelder, met name de 1e investeringen kunnen een belemmering vormen. Het is echter ook gebleken dat de opbrengsten uiteindelijk aanzienlijk hoger kunnen zijn en het voor de landbouw een goed verdienmodel kan zijn. (zie publicatie "visie op landbouw" prof. Dr. M.M. Bakker)</p>		
		07-04	Europees beleid	<p>Europees beleid Helaas zijn er een aantal andere belemmeringen die niet nodig zijn en een meer traditionele wijze van landbouw in stand houden op Europees niveau. Er zijn al vele belemmeringen weggenomen en besluiten aangenomen, echter de subsidiestructuur is nog niet gewijzigd. De lopende ontwikkelingen binnen Europa met de Green Deal van de heer Timmermans luidt echter wel een koerswijziging in ten gunste van kringlooplandbouw en Agroforestry.</p>	Zie reactie 07-01	Geen
		07-05	Provinciale mogelijkheden	<p>Provinciale mogelijkheden Overschakelen op Agroforestry vraagt om aanpassingen in het denken over landbouw en de regelgeving rondom teelt en landbouwbeleid. Maar vooral staat regelgeving Agroforestry nú nog in de weg. In uw ontwerp strategie wordt slechts één van deze regels aangepast (meldings- en herplantplicht). Dat is wat indiener 07 betreft te weinig. Andere wet- en regelgeving, denk aan bestemmingsplannen, zou juist in het verlengde van de visie van LNV over de zonering van landbouwgebieden moeten staan en</p>	Zie reactie 07-01	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				<p>de basis moeten vormen voor Agroforestry in grote delen van Drenthe.</p> <p>Daarnaast blijkt Agroforestry prima aan te sluiten bij vigerend Drents beleid op de gebieden van natuur en innovatie. Ten aanzien van dat laatste, hieronder een citaat uit het Drentse Innovatie en kennis ecosysteem in beeld 'Slim, groen met impact':</p> <p><i>Duurzame landbouw, met gesloten kringlopen op bedrijfs- en regionaal niveau en het ontwikkelen van meer toegevoegde waarde in de keten zijn de uitdagingen voor de Drentse en noordelijke landbouw. De 'boer van morgen' is veel meer data gedreven, zet moderne landbouwmethoden en -technieken in en maakt gebruik van nieuwe technologie zoals robots en drones. In onze innovatieve landbouw experimenten proberen we nieuwe gewassen uit en zet nieuwe methoden in zoals strokenbouw, gebruiken natuurlijke bestrijdingsmiddelen en doen veel gerichtere interventies (precisielandbouw). Kortom, duurzame oplossingen en korte regionale ketens verbinden zij aan rendement en uiteindelijk betaalbaar duurzaam voedsel voor ons allen.</i></p> <p>Voor de goede orde, de gehanteerde term strokenbouw is een van de wezenlijke pijlers waarop Agroforestry is gebaseerd. Het is mooi om te zien dat Drents innovatiebeleid Agroforestry promoot. Het is echter jammer dat deze promotie nog niet wordt ondersteund door duidelijke ambities en stimuleringsmogelijkheden in de bomen en bossen strategie.</p>		
		07-06	Aanvullende maatregelen	<p>Aanvullende maatregelen</p> <p>Om de promotie van Agroforestry daadwerkelijk invulling te geven is indiener 07 tot de volgende zienswijze gekomen en vraagt</p>	Zie reactie 07-01	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				<p>indiener 07 Gedeputeerde Staten te overwegen onderstaande punten in de bomen en bossen strategie op te nemen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Actief beleid om te komen tot meer ontwikkeling van Agroforestry in de provincie Drenthe. 2. Stimuleren, ondersteunen en middelen beschikbaar stellen voor agrarische ondernemers, om bij de ontwikkelingen aan te kunnen haken van landelijke voorbeelden van Agroforestry (Brabant, Gelderland en Flevoland). Daarbij mogelijkheden bieden in het kunnen aansluiten bij ondersteuningsnetwerken vóór en dóór agrarische ondernemers om Agroforestry te kunnen exploiteren. 3. Opstellen van nieuwe kaders voor ontwikkeling van bestemmingsplannen in de B- en C-zones, gericht op toepassing van Agroforestry, waar nodig verbijzonderd naar combi's met gewassen, water en/of extensieve veeteelt. 4. Gezien de omvang van de B- en C-zones in Drenthe te sturen op minimaal 25% van deze gebieden te bebouwen met Agroforestry als een plus op de bestaande plannen voor bosuitbreiding in 2030. <p>Mocht u naar aanleiding van bovenstaande nog vragen of opmerkingen hebben dan verneemt indiener 07 dat natuurlijk graag. Vanzelfsprekend verzoekt indiener 07 u deze zienswijze te vertalen naar een aangepaste strategie. Ook zijn in de zienswijze nog enkele links opgenomen naar extra informatie over agroforestry.</p>		
08	NMF mede namens HDL en NM	08-01	Algemeen	Graag geven NMF mede namens HDL en NM hun zienswijze op de ontwerp Drentse Bomen- en Bossenstrategie. Als natuur- en milieuorganisaties hebben NMF mede namens HDL en NM via de ambtelijke CLG inbreng geleverd bij het opstellen van de Drentse	Ter kennisgeving aangenomen	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				Bomen- en Bossenstrategie. NMF mede namens HDL en NM hebben het proces als prettig ervaren en ondersteunen dan ook de Bomen- en Bossenstrategie die nu voorligt. Wel zijn er drie aandachtspunten die NMF mede namens HDL en NM graag onder uw aandacht willen brengen, te weten de bosuitbreiding binnen de opgave nieuwe natuur, bosuitbreiding buiten het NNN en behoud, herstel en versterking van het Drents Goud.		
		08-02	Bosuitbreiding binnen de opgave nieuwe natuur	<p>Bosuitbreiding binnen de opgave nieuwe natuur</p> <p>De provincie heeft de ambitie om 1.200 hectare bos in natuurontwikkelingsgebieden te realiseren. NMF mede namens HDL en NM onderschrijven dat het voor de hand ligt om op een deel van de gronden voor nieuwe natuur bos aan te planten of om spontane bosontwikkeling te stimuleren, bijvoorbeeld in de bovenlopen en brongebieden van beekdalen. Maar het realiseren van 1.200 hectare bos binnen de res tanttaak-stelling nieuwe natuur vinden NMF mede namens HDL en NM wel erg fors. Het kan haast niet anders dan dat deze ambitie een spanningsveld gaat opleveren met de natuurdoelen die voor gebieden zijn vastgesteld.</p>	Als Drenthe een evenredig aandeel neemt in de landelijke ambitie dan betekent dit dat de provincie streeft naar 3.700 hectare bosuitbreiding tot 2030. De ambitie is om dit onder andere te realiseren met 1.200 hectare bos binnen de opgave nieuwe natuur. Zoals aangegeven in paragraaf 4.3 zien wij kansen binnen de opgave van bijna 6.000 hectare nog in te richten nieuwe natuur. Vanuit ecologische potenties ligt het voor de hand om ook daar bos aan te planten of spontane bosontwikkeling te stimuleren. Uiteraard rekening houdend met de vastgestelde natuurdoelen en ook andere belangen als cultuurhistorie, aardkundig, archeologie etc.	Geen
		08-03	Bosuitbreiding buiten NNN	<p>Bosuitbreiding buiten NNN</p> <p>De provincie heeft de ambitie om 1.700 hectare bos met andere partijen buiten het Natuurnetwerk Nederland (NNN) te ontwikkelen en ziet deze ambitie als een inspanningsverplichting. De provincie wil hierbij zoeken naar het combineren van bosuitbreiding met andere functies. NMF mede namens HDL en NM delen uw visie dat de uitbreiding van bos of houtige</p>	De provincie onderschrijft dat zij een actieve rol moet spelen in het proces van het combineren van functies. De provincie wil de ambitie van de bosuitbreiding combineren met de doelstellingen vanuit klimaat, stikstof, Programma Natuur en mogelijke nieuwe opgave voor Kader richtlijn Water (KRW) Wij zien kansen in de overgangsgebieden en willen met	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				<p>landschapselementen buiten het NNN goed te combineren is met het realiseren van andere doelstellingen op het vlak van onder meer klimaat, water, stikstof en woningbouw, zeker in de overganggebieden. Wel zijn NMF mede namens HDL en NM van mening dat u een te afwachtende houding aanneemt door maatschappelijke partijen uit te nodigen met voorstellen te komen. Wat NMF mede namens HDL en NM betreft zou de provincie hier meer regie in moeten nemen. In de CLG van 24 juni 2021 is aangegeven door de regiomanager van Natuurmonumenten dat het in dit kader goed zou zijn, wanneer de provincie een realisatie-strategieplan voor de bosuitbreiding buiten het NNN opstelt.</p>	<p>verschillende partijen de komende jaren plannen maken voor bosaanleg. De DBBS beschrijft de ambities op hoofdlijnen, verdere uitwerking vindt de komende jaren plaats.</p>	
		08-04	Behoud, herstel en versterking Drents Goud	<p>Behoud, herstel en versterking Drents Goud Kleinschalige landschapselementen in het Drentse landschap, zoals houtwallen, singels, esbosjes en poelen zijn van grote betekenis voor Drenthe. Het is het <i>Drents Goud</i>. In de ontwerp Bomen- en Bossenstrategie constateert u terecht dat de laatste decennia veel houtige landschapselementen zijn verdwenen of in kwaliteit afnemen. NMF mede namens HDL en NM ondersteunen uw ambitie om invulling te geven aan versterking van de groenblauwe dooradering, onder meer door daarvoor een landschapsontwikkelingsschets met toe te passen versterkingsprincipes op te stellen. NMF mede namens HDL en NM geven daar graag mede invulling aan en wat NMF mede namens HDL en NM betreft vormt het landschappelijk kader dat bureau LAOS in Friesland heeft opgesteld daarvoor een voorbeeld.</p>	<p>Zoals beschreven in paragraaf 5.1 willen we de komende jaren op verschillende manieren het Drents goud behouden, herstellen en versterken. Dit willen we doen op verschillende manieren zoals het samen oppakken met gemeenten, in kleinere samenwerkingsverbanden en op welke wijze invulling kan worden gegeven aan een subsidieregeling voor de houtige landschapselementen. Een goed voorbeeld is het programma Boer Burger Natuur Drenthe waar we al werken aan het verbeteren van de groen-blauwe dooradering.</p>	Geen
		08-05	Waardering	<p>Daarnaast waarderen NMF mede namens HDL en NM dat u met gemeenten een strategie wilt ontwikkelen om houtige landschapselementen goed te beschermen en deze bescherming ook</p>	<p>De landschapsontwikkelingsschets is een middel om op het schaalniveau van de ruimtelijke structuur van de provincie uitspraken te kunnen doen over de na te</p>	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				<p>te handhaven. Wel vragen NMF mede namens HDL en NM om zowel de beschermingsstrategie als de landschapsonwikkelingsschets voortvarend op te pakken om bestaande landschapselementen in zowel kwalitatief als kwantitatief opzicht te versterken. De landschapselementen in Drenthe staan nog steeds onder druk. Bovendien zijn er nu kansen voor herstel van landschapselementen, bijvoorbeeld bij de uitvoering van het programma Boer Burger Natuur Drenthe, en bestaat erin dit kader behoefte aan inspiratie.</p>	<p>streven ruimtelijk-landschappelijke kwaliteit van Drenthe.</p> <p>Recent hebben, in opdracht van de Provincie, de onderzoekers Henk van Blerck en Luuk Keunen de landschapsplannen van de Drentse jonge heideontginningen, ruilverkavelingen en post 65 landschappen (jonge landschappen na 1965) onderzocht. Daaruit komt eveneens de dringende aanbeveling in het landschap van Drenthe de Drentse landschapsplannen als inspirerend uitgangspunt te nemen en de aanpak van de toenmalige landschapsplannen door te vertalen en opnieuw te versterken in aansluiting op de actuele opgaven in het landschap, waaronder de bossenstrategie. Hiertoe wordt een webviewer met de digitale kaarten van de onderzoeksresultaten beschikbaar gesteld, waarin deze jonge laag landschapsgeschiedenis voor een ieder raadpleegbaar wordt. De landschapsonwikkelingsschets zal dat onderzoek tevens als inspiratiebron nemen.</p> <p>In de nieuwe collegeperiode zal gestart worden met de landschapsonwikkelingsschets als één van de bouwstenen voor de nieuwe Omgevingsvisie.</p>	
09	Gemeente Meppel	09-01	Algemeen	<p>U heeft op 25 februari 2022 het Ontwerp Drentse Bomen- en Bossenstrategie ter inzage gelegd. Deze heeft gemeente Meppel met belangstelling gelezen. In het proces om te komen tot deze strategie heeft gemeente Meppel op verschillende momenten haar inbreng kunnen leveren. Toch wil gemeente Meppel nog graag gebruik maken van de mogelijkheid om te reageren op de strategie die nu ter inzage ligt.</p>	Ter kennisgeving aangenomen	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				Gemeente Meppel heeft met betrekking tot het Ontwerp Bomen- en Bossenstrategie de volgende opmerkingen:		
		09-02	1.200 binnen de opgave Nieuwe natuur	§ 4.3 1.200 ha binnen de opgave Nieuwe Natuur De middelen voor kleinere projecten worden gezocht binnen het SNL, waarin grondeigenaren subsidie aan kunnen vragen. Gemeente Meppel roept u op om te borgen dat er ook voldoende ruimte binnen het SNL aanwezig is om een optimaal subsidie verlenende rol te kunnen aannemen.	Deze opgave vormt een onderdeel van de afspraken van het Natuurpact en zijn dus onderdeel van de opgave nieuwe natuur en is dus onderdeel van ons Programma Natuurlijk Platteland.	Geen
		09-03	1.700 ha buiten NNN	§ 4.4 1.700 ha buiten NNN Ondanks dat gemeente Meppel een relatief kleine gemeente is in afmeting, ziet gemeente Meppel wel kansen. Tegelijkertijd gebeurt er ook al veel en zit gemeente Meppel en haar inwoners niet stil. In lopende processen, zoals Noord IV, de Verstedelijkingsopgave en de Omgevingsvisie, laat gemeente Meppel ook de Meppeler samenleving nog aan het woord. Dat vraagt om zorgvuldigheid. Gemeente Meppel verkent graag samen met u de kansen en mogelijkheden. Gemeente Meppel is daarbij wel benieuwd wat de genoemde inspanningsverplichting inhoudt en ziet daar graag een toelichting op.	De landelijke ambitie is 10% uitbreiding van het bosareaal. Als Drenthe een evenredig aandeel neemt in deze ambitie dan betekent dit dat de provincie streeft naar 3.700 hectare bosuitbreiding tot 2030. We hebben onder andere de ambitie om 1.700 hectare te realiseren buiten het NNN. De inspanningsverplichting houdt in dat de provincie met andere partijen aan het werk gaat om plannen te maken voor deze bosuitbreiding. Graag willen wij met u de kansen en mogelijkheden verkennen voor de ontwikkeling van nieuw bos en houtige landschapselementen in combinatie met de Verstedelijkingsopgave.	Geen
		09-04	Drents goud	§ 5.1 Drents goud Met name in de huidige 'witte gebieden' in de gemeente van gemeente Meppel bemerkt zij een toegenomen aandacht en energie bij grondeigenaren voor behoud en herstel van	De komende jaren willen we op verschillende manieren het Drents goud, behouden, herstellen en versterken. Zoals ook in paragraaf 5.1 van de DBBS is beschreven gaan wij onder andere in gesprek met gemeenten om de handhaving van	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				<p>landschapselementen en leefgebieden in agrarisch gebied, de zogenoemde groenblauwe dooradering. Het Streef- en actieplan van de Gebiedscoöperatie Zuidwest Drenthe getuigt hiervan. Om deze energie vast te houden is het essentieel dat er een meerjarenperspectief is. Verbreding van de begrenzings van het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) is daarbij hard nodig. Echter heeft gemeente Meppel zorgen over de beperkte middelen voor het ANLb. Gemeente Meppel vraagt u de middelen navenant te laten groeien bij aanpassing van de begrenzing. Verder bieden gebiedsontwikkelingen, zoals Noord IV, wellicht koppelkansen om de groenblauwe dooradering te versterken. Gemeente Meppel ziet de genoemde landschapsontwikkelingschetsen daarbij als een waardevol hulpmiddel.</p>	<p>landschapselementen te verbeteren. Ook zijn er extra middelen vrijgemaakt voor streekbeheer vanaf 2021. Verder geven we via plan boom een bijdrage met als doel de groene blauwe dooradering te versterken. Voor wat betreft de verbreding van de begrenzing ANLb valt dit onder het Natuurbeheerplan en niet onder de DBBS.</p>	
		09-05	Bomen in en rond steden	<p>§ 5.3 Bomen in en rond steden en dorpen Gemeente Meppel deelt de ambitie om steden en dorpen te vergroenen. In het kader van opgaves voor biodiversiteit en klimaatadaptatie liggen er ook zeker kansen. Het gaat hierbij niet alleen om de ambitie om te planten maar ook om goed te beheren. Gemeente Meppel kan dit als gemeente echter niet alleen en ziet dit als een gezamenlijk opgave. Gemeente Meppel is benieuwd hoe de provincie hierin haar stimulerende rol ziet.</p>	<p>De provincie wil via plan Boom bijdragen aan het vergroenen van dorpen en steden. Zoals staat vermeld in paragraaf 5.1 verkent de provincie op welke wijze invulling kan worden gegeven aan een subsidieregeling voor de houtige landschapselementen. De provincie ziet het echter niet als haar taak om beheer van bomen binnen de bebouwde kom en langs (vaar) wegen waar gemeenten en/of waterschappen eigenaar van zijn te financieren, behalve in die gevallen waarbij de provincie zelf eigenaar is van deze bomen.</p>	Geen
		09-06	Boomfeestdag	<p>§ 5.4 Boomfeestdag Al jaren geeft gemeente Meppel alle basisscholen in Meppel de gelegenheid om deel te nemen aan de Boomfeestdag. De meeste scholen maken daar ook gebruik van. Gemeente Meppel geeft</p>	<p>De provincie wil met gemeenten in overleg over de verdere ontwikkeling van de boomfeestdag. De door u gekozen opzet kan daarin een goede bijdrage zijn.</p>	

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				<p>invulling aan de Boomfeestdag door een Natuurspeurtocht te organiseren.</p> <p>Gemeente Meppel heeft voor deze invulling gekozen, omdat het jaarlijks planten van bomen door een grote groep leerlingen op één moment geen realistische ambitie voor een qua oppervlakte kleine gemeente als Meppel is. Gemeente Meppel kijkt wel naar mogelijkheden om scholen aan te laten haken bij activiteiten, zoals het aanleggen van een Tiny Forest.</p>		
		09-07	Gemeenschappelijk Landbouw Beleid	<p>§ 5.5. Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB)</p> <p>Het op waarde zetten van (houtige) landschapselementen ziet gemeente Meppel als een belangrijke stap naar behoud en bevordering. Het draagvlak wordt daarmee vergroot. Er bestaat echter een risico dat de middelen binnen het GLB te beperkend zijn of dat agrariërs binnen de eco-regeling niet voor de houtige elementen kiezen. Gemeente Meppel is benieuwd of u nog verdere instrumenten ziet, mocht het GLB zijn uitwerking missen.</p>	De voorgestelde wijzigingen van het GLB met ecosystemendiensten en het feit dat de gronden onder de landschapselementen mee kunnen tellen voor de basisberekening, zijn mogelijk onvoldoende voor de totale beheerkosten. Hoe dit zich ontwikkelt en of er andere financiering noodzakelijk is, dient onderzocht te worden, zoals ook staat vermeld in de DBBS.	Geen
		09-08	Plan Boom	<p>§ 5.6 Plan Boom</p> <p>Er zijn veel initiatieven vanuit de samenleving op het gebied van groen, biodiversiteit en klimaat. Gemeente Meppel adviseert om de stimulerende rol niet te beperken tot Plan Boom, maar om deze ambitie breder in te steken en aan te haken bij initiatieven die vanuit andere hoeken komen.</p> <p>NB: een correctie voor blz. 55: financiering niet vanuit Boer Burger Natuur Drenthe, maar vanuit Plan Boom.</p>	Plan Boom is een mooi initiatief voor het aanplanten van bomen en planten. Zoals ook staat beschreven in hoofdstuk 5 verkennen wij ook andere mogelijkheden. <p>Wat betreft de correctie deze wordt niet overgenomen. Plan Boom wordt gefinancierd uit het programma Boer Burger Natuur Drenthe.</p>	Geen
		09-09	Eigen bomenbestand	<p>§ 5.7 Eigen bomenbestand</p> <p>De ambitie om het eigen bomenbestand op peil te houden is helder. Behoud van bomen en zoeken naar alternatieve oplossingen</p>	Daar waar u kansen ziet in de combinatie van bosaanleg en woningbouwopgave, zoekt de provincie graag met u naar gepaste oplossingen.	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				voor kap heeft daarbij de voorkeur van gemeente Meppel . Daarnaast gaat het gemeente Meppel inziens ook om de waarde en kwaliteiten van gekapte volgroeide bomen. Gemeente Meppel vraagt daarom om een proactieve benadering in tijd en aantal bomen, met een ruimere compensatie dan 1:1 en uitgaande van behoud van kroonvolume.	De provincie ziet het echter niet als haar taak om beheer van bomen binnen de bebouwde kom en langs (vaar) wegen waar gemeenten en/of waterschappen eigenaar van zijn te financieren, behalve in die gevallen waarbij de provincie zelf eigenaar is van deze bomen.	
		09-10	Afsluiting	Gemeente Meppel hoopt met haar reactie een positieve bijdrage te hebben geleverd aan de Drentse Bomen- en Bossenstrategie en ziet uit naar het vormgeven van gezamenlijke ambities.	Ter kennisgeving aangenomen	Geen
10	Staatsbosbeheer	10-01	Algemeen	Hierbij geeft Staatsbosbeheer u graag haar zienswijze op de ontwerp Drentse Bomen- en Bossenstrategie. Staatsbosbeheer is via de (ambtelijke) CLG betrokken bij het opstellen van de Drentse Bomen- en Bossenstrategie en heeft daar haar inbreng kunnen leveren. Staatsbosbeheer ondersteunt dan ook de Bomen- en Bossenstrategie die nu voorligt. Twee punten wil Staatsbosbeheer toch nog onder uw aandacht brengen, de bosuitbreiding buiten het NNN en behoud, herstel en versterking van landschapselementen.	Ter kennisgeving aangenomen	Geen
		10-02	Bosuitbreiding buiten NNN	In de strategie heeft de provincie de ambitie opgenomen om 1.700 ha bos buiten het Natuurnetwerk Nederland (NNN) te ontwikkelen. U ziet deze ambitie als een inspanningsverplichting en u zoekt daarbij naar een combinatie van bosuitbreiding met andere functies. Staatsbosbeheer deelt uw visie dat de uitbreiding van bos of landschapselementen met bomen buiten het NNN goed te combineren is met het realiseren van andere doelstellingen op het vlak van onder meer klimaat, <i>water</i> , stikstof en	De provincie onderschrijft dat zij een actieve rol moet spelen in het proces van het combineren van functies. De provincie wil de ambitie van de bosuitbreiding combineren met de doelstellingen vanuit klimaat, stikstof, Programma Natuur en mogelijke nieuwe opgave voor Kader richtlijn Water (KRW) Wij zien kansen in de overgangsgebieden en willen met verschillende partijen de komende jaren plannen maken voor	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
				woningbouw, zeker in de overgangsgebieden. Dit vraagt echter wel regie en een trekkende kracht. Staatsbosbeheer wil de provincie adviseren om een realisatieplan op te stellen voor bosuitbreiding buiten het NNN. Speciale aandacht behoeft de ruimtelijke kant van bosuitbreiding en de verantwoordelijkheid van de gemeenten hierin.	bosaanleg. De DBBS beschrijft de ambities op hoofdlijnen, verdere uitwerking vindt de komende jaren plaats.	
		10-03	Drents Goud	Landschapselementen in het Drentse landschap, zoals houtwallen, singels, esbosjes en poelen zijn van grote betekenis voor het landschap en de biodiversiteit van Drenthe. In de ontwerp Bomen- en Bossenstrategie constateert u terecht dat de laatste decennia veel houtige landschapselementen zijn verdwenen of in kwaliteit zijn afgenomen. Staatsbosbeheer ondersteunt uw ambitie om de groen-blauwe dooradering te versterken. Samenwerking met de gemeenten op het gebied van bescherming en handhaving acht Staatsbosbeheer van groot belang. Bij de uitvoering van het programma Boer Burger Natuur Drenthe ontstaan er kansen voor aanleg en herstel van landschapselementen. Het beheer van huidige landschapselementen buiten het NNN is nu niet gedekt vanuit het SNL. Financiering van het beheer is onmisbaar voor het in stand houden van de houtige landschapselementen.	Zoals beschreven in paragraaf 5.1 willen we de komende jaren op verschillende manieren het Drents goud behouden, herstellen en versterken. Dit willen we doen op verschillende manieren zoals het samen oppakken met gemeenten, in kleinere samenwerkingsverbanden en op welke wijze invulling kan worden gegeven aan een subsidieregeling voor de houtige landschapselementen. Een goed voorbeeld is het programma Boer Burger Natuur Drenthe waar we al werken aan het verbeteren van de groen-blauwe dooradering.	Geen
		10-04	Afsluiting	Als u nog vragen hebt dan kunt u contact opnemen met Staatsbosbeheer.	Ter kennisgeving aangenomen	Geen
11	Gemeente Noordenveld	11-01	Algemeen	In uw vergadering van 25 januari 2022 stelde u de ontwerp Bomen- en Bossenstrategie vast, waarna u gemeente Noordenveld de mogelijkheid biedt haar zienswijze hierop te geven. In deze brief vindt u de zienswijze van gemeente Noordenveld.	Ter kennisgeving aangenomen	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
		11-02	Spanningsveld	<p>Gemeente Noordenveld ziet een spanningsveld tussen de aanplant van bos en de karakteristieken van cultuurhistorisch waardevolle landschappen in haar gemeente</p> <p>De door u gestelde ambities om de biodiversiteit te vergroten, de bossen klimaatadaptief te maken en CO2 vast te leggen, zijn doelstellingen die gemeente Noordenveld in haar gemeente ook hebben beschreven en ondersteunen.</p> <p>Gemeente Noordenveld heeft echter ook veel cultuurhistorisch waardevolle landschappen, waarvan de ruimtelijke karakteristieken zijn vastgelegd in de Noordenveldse Kwaliteitsgids. Een van deze karakteristieke is openheid, zoals deze in de essen, beekdalen, heidevelden en de Koloniën van Weldadigheid terug te vinden is. Bosaanplant is in deze gebieden in strijd met de cultuurhistorische karakteristieken van het gebied.</p>	<p>Wij delen met u de waardering voor cultuurhistorie, archeologie, aardkundige waarden en landschap binnen bossen en hebben dit op meerdere plekken beschreven in onder andere paragraaf 1.3.</p> <p>Voor de bosuitbreidingsopgave geldt dat er een deel gerealiseerd kan worden binnen het NNN. Voor het overige deel geldt dat gezocht moet worden naar ruimte buiten het NNN. De bosuitbreiding kan uiteraard alleen op plekken waar dit planologisch inpasbaar is. Het beleid en zowel de landelijke als decentrale wet- en regelgeving geven hiervoor de kaders. Dit betekent onder andere dat initiatieven die bijdragen aan de ambities en doelen uit de DBBS worden beoordeeld in relatie tot de ontwikkeling van robuuste systemen (natuur, water, landbouw & sociaal-economisch) en ruimtelijke kwaliteit (Drentse kernkwaliteiten, zorgvuldig ruimtegebruik en leefomgevingskwaliteit). Dit is op meerdere plekken beschreven in de DBBS, onder andere in de inleiding en hoofdstuk 4.</p>	Geen
		11-03	Agroforestry	<p>Daarnaast wilt u Agroforestry toestaan. Deze wijze van bosbouw heeft aanzienlijke gevolgen voor het landschap zowel tijdens het planten als het oogsten. Gemeente Noordenveld vraagt u in de Drentse Bomen- en Bossenstrategie aan te geven hoe u omgaat met dit spanningsveld.</p>	<p>De provincie heeft de ambitie dat Agroforestry ontwikkeld wordt t.b.v. vergroening woonomgeving, groen blauwe dooradering en in overgangsgebieden. Uiteraard alleen op de plekken waar dit planologisch inpasbaar is zoals staat aangegeven in de DBBS. Dit betekent dus ook dat onder andere het bestemmingsplan van uw gemeente randvoorwaardelijk is. In</p>	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
					diverse gemeenten in Drenthe zijn inmiddels voorbeelden van voedselbossen binnen een agrarische bestemming. Agroforestry staat nog in de kinderschoenen.	
		11-04	Multifunctionele bossen	<p>Gemeente Noordenveld vraagt u om aanpassingen aan de kaders voor multifunctionele bossen om het areaal Natuurbos te vergroten</p> <p>U definieert nagenoeg alle Noordenveldse bossen als multifunctionele bossen. Hiermee zijn de gevolgen van de Drentse Bomen- en Bossenstrategie op dit onderdeel voor Noordenveld groot. Recreanten en inwoners kiezen de bosrijke omgeving van haar gemeente bewust als woonplaats of vakantieverblijf. Gemeente Noordenveld wil deze groene omgeving voor hen waarborgen. Met de strategie zoals deze er nu ligt, wijkt u af van de Doelstelling Landelijke Bossenstrategie om de biodiversiteit te vergroten. Hoewel gemeente Noordenveld het financieel belang van houtoogst voor de boseigenaren begrijpt, ziet gemeente Noordenveld graag aangepaste kaders voor het kappen en ontwikkelen van multifunctioneel bos om biodiversiteit, natuurwaarden en meer maatschappelijk draagvlak bij haar inwoners te bevorderen. Hierbij valt te denken aan gefaseerd kappen, herplant per bodemtype van streekeigen boomsoorten en het betrekken van haar inwoners bij besluiten voor grootschalige kap. Daarnaast creëert grootschalige houtoogst onveilige situaties voor haar inwoners bij storm. Gemeente Noordenveld ziet graag terug in de Drentse Bomen- en Bossenstrategie hoe u de biodiversiteit en natuurwaarden in haar gemeente bevordert en hoe haar inwoners worden betrokken bij grootschalige kap.</p>	<p>Zoals ook staat aangegeven in paragraaf 3.5 heeft de provincie de ambitie om de indeling op de bosfunctiekaart na te streven en wil deze kaart gebruiken als leidraad voor de invulling van de bosfuncties. Met multifunctionele bossen wordt er een gezond, gevarieerd en vitaal bos gerealiseerd. Multifunctionele bossen worden beheerd om een evenwichtige ontwikkeling van de bossen te krijgen met als doel: een aantrekkelijk bosbeeld voor recreatie, een (hoge) bijdrage aan de houtoogst én meer biodiversiteit. Grootschalige kap in bossen is geen doel op zich maar kan een middel zijn om de kwaliteit van het bos te vergroten.</p> <p>De meldingen van voorgenomen velling worden door de provincie beoordeeld op de effecten die dit heeft voor de kwaliteiten t.a.v. landschap, cultuurhistorie, biodiversiteit etc.</p>	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
		11-05	Wet natuurbescherming	<p>Gemeente Noordenveld steunt uw voorstel om ook houtwallen/landschapselementen in te zetten als waarde voor bomen en bossen, maar ziet nu strijdigheden in bestemmingsplannen en de Wet natuurbescherming</p> <p>In Noordenveld zien wij in houtwallen belangrijke landschappelijke waarden en zeker voor flora en fauna. Gemeente Noordenveld kan zich vinden in het standpunt om houtwallen/landschapselementen te behouden en te bevorderen. Deze zijn vaak karakteristiek voor het landschap en vormen een belangrijke verbindende schakel in het ecologisch netwerk (Natuur Netwerk Nederland (NNN)). Vigerende bestemmingsplannen en de Wet natuurbescherming laten momenteel grootschalige kap van deze structuren toe. Veel natuurwaarden hebben het nadien zwaar of gaan verloren. Stikstofdepositie zorgt voor extreme bramengroei waardoor de houtopstanden niet goed weer uitlopen, evenals extreme natte en droge perioden. Ook hier pleit gemeente Noordenveld voor een meer gefaseerd beheer.</p> <p>Op de Straalkaart: houtsingels en struweel Januari 2021 zijn de kaders goed weergegeven. Ook hier is het duidelijk vastleggen van de wijze van beheer in de benodigde vergunningen erg belangrijk.</p> <p>De ambitie om landschapsstructuren als houtwallen en singels te versterken en te vergroten moet in haar beleving in samenspraak met LTO opgepakt worden. Het concept i-Tree kan hierin een belangrijke rol spelen om de agrariërs de bomen in hun bedrijfsvoering van waarde te laten zijn.</p> <p>Gemeente Noordenveld ziet graag terug in de Drentse Bomen- en Bossenstrategie hoe deze belangrijke elementen kunnen worden bewaard, versterkt en vergroot.</p>	<p>De uitvoeringspraktijk van de Wet natuurbescherming is erop gericht om houtwallen en singels in het landschap te beschermen. Kappen is naar melding van voorgenomen velling veelal mogelijk en hierdoor ontstaat een herplantplicht op het perceel waar gekapt is. Dit alles om de duurzame bescherming van landschapselementen te garanderen.</p>	Geen

Nr.	Indiener	Nr. Deel reactie	Onderwerp	Zienswijze	Reactie bevoegd gezag	Gevolgen DBBS
		11-06	Diverse aandachtspunten	<p>Tot slot nog de volgende aandachtspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Naast de ambitie om meer bomen en bossen te realiseren, ligt er ook een opgave voor meer woningen. Gemeente Noordenveld voorziet tegenstrijdigheden in deze twee opgaven. Gemeente Noordenveld gaat er van uit dat wij in goed gezamenlijk overleg deze tegenstrijdigheden kunnen oplossen; • Dat hydrologische herstelmaatregelen noodzakelijk zijn om bossen te behouden en de kwaliteit te bevorderen is voor gemeente Noordenveld vanzelfsprekend. Omdat dergelijke maatregelen niet op zichzelf staan, gaat gemeente Noordenveld er van uit dat zij vooraf worden betrokken bij de keuzes die hierin gemaakt worden om ook haar taken voor water en klimaatadaptatie in haar gemeente goed te kunnen blijven uitvoeren; • Voor het behoud van bomen, bossen, houtwallen en landschapselementen ziet gemeente Noordenveld toezicht en handhaving als een van de mogelijke manieren om dit te bevorderen. Dit kost veel personele inzet die niet altijd aanwezig is. Wellicht kan dit in Drenthe gezamenlijk worden opgepakt. 	<p>De provincie gaat graag in gesprek met de gemeente om te bespreken hoe we de DBBS in kunnen zetten ten behoeve van de ontwikkeling van woningbouw. Omdat bosuitbreiding ook kan leiden tot mooie kansen.</p> <p>Interne hydrologische maatregelen kunnen vaak door een beheerder uitgevoerd worden op zijn eigen gronden zonder dat dit effect heeft op de omgeving. Voor grootschalige hydrologische maatregelen is vaak een gebiedsproces nodig om alle partijen inclusief de gemeenten te betrekken bij de doelen en maatregelen.</p> <p>Zoals ook in paragraaf 5.1 van de DBBS is beschreven gaan wij onder andere in gesprek met gemeenten om de handhaving van landschapselementen te verbeteren.</p>	Geen
		11-07	Afsluiting	Gemeente Noordenveld vertrouwt op een goede samenwerking en ziet graag uw reactie op onze zienswijze.	Ter kennisgeving aangenomen	Geen